

Openbaar lichaam

Jaarstukken 2017

6 april 2018

Inhoudsopgave

Bestuursverslag en verplichte paragrafen	3
Economische situatie	3
Bedrijfsvoering	4
Financiële resultaten over 2017	6
Samenvattend beeld	8
Organisatie en ontwikkelingen	9
Controlling	9
Verbonden partijen	9
Dienstverlening 2017	9
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	18
Risicoparagraaf	19
Financiering	22
Kerngegevens	24
Jaarrekening 2017	25
Balans per 31 december 2017 (na resultaatsbestemming)	26
Staat van baten en lasten 2017 t.o.v. de begroting	27
Staat van baten en lasten 2017 t.o.v. 2016	28
Verdeling van de lasten in directe kosten en overhead	29
Kasstroomoverzicht	30
Resultaatanalyse 2017 t.o.v. 2016	31
Begrotingsrechtmatigheid	33
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling	35
Toelichting op de balans	37
Toelichting op de staat van baten en lasten	47
Overige gegevens	59
Statutaire bepalingen betreffende resultaatbestemming	59
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	60

Bestuursverslag en verplichte paragrafen

Het Bestuur van het Openbaar Lichaam Kredietbank Limburg biedt hierbij zijn jaarrekening aan voor het boekjaar dat is geëindigd op 31 december 2017.

In dit bestuursverslag zijn ook de verplichte paragrafen opgenomen zoals deze zijn vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording.

Economische situatie

De Nederlandse economie beleefde in 2017 een topjaar. De economische groei bereikte een piekniveau van 3,3 procent, het hoogste niveau in de laatste tien jaar. Bovendien zet de groei naar verwachting de komende 2 jaar door, aldus de Nederlandsche Bank in zijn halfjaarlijkse economische raming.

Als gevolg van deze hoogconjunctuur verbeterde de werkgelegenheid ook verder en maakte de sterkste groei in tien jaar door. Het aantal werklozen is in minder dan 4 jaar tijd met 300.000 gedaald. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek bedroeg het aantal werklozen ultimo 2017 395.000. Dit is 4,4 procent van de beroepsbevolking. Daarmee komt het aantal werklozen voor het eerst na augustus 2009 weer onder de 400.000. Het UWV registreerde een verdere daling van het aantal WW-uitkeringen naar 330.000 ultimo december.

Het aantal bijstandsgerechtigden is in 2017 iets gedaald en bedraagt ultimo 2017 439.000. Eind 2016 bedroeg dit aantal 442.000. Hierbij moet aangetekend worden dat bij personen met een niet-westerse migratieachtergrond het aantal is gegroeid, terwijl mensen met een Nederlandse of westerse achtergrond minder vaak een bijstandsuitkering ontvangen. Overigens reageert de bijstand doorgaans met vertraging op bewegingen op de arbeidsmarkt.

Hoe goed de cijfers en prognoses ook zijn, niet iedereen profiteert ervan. Volgens de NVVK zijn er in Nederland zo'n 1,5 mln. huishoudens met financiële problemen en bij 400.000 huishoudens is het probleem ernstig. Jaarlijks melden zich zo'n 90.000 huishoudens bij de schuldhulpverlenende instanties, die zijn aangesloten bij de NVVK. Een grote groep van huishoudens met problematische schulden is nog helemaal niet in beeld.

Ook blijkt uit onderzoek van de Sociaal Economische Raad, dat het hebben van een baan nog geen garantie tegen armoede is. Mensen met betaald werk als belangrijkste inkomensbron maken nog ruim 40% van de totale groep armen uit. Mensen met de laagste inkomens maken geen gebruik van toeslagen, gemeentelijke voorzieningen zoals kwijtschelding gemeentelijke belastingen en andere ondersteuning. En het is dan ook niet verwonderlijk dat zij ook moeite hebben om iedere maand de huur te betalen en rond te komen.

Schuldhulpverlening loont! Uit onderzoek is gebleken dat elke euro die in de schuldhulpverlening geïnvesteerd wordt, resulteert in een besparing van 2,2 euro. Dat komt doordat de maatschappelijke lasten door schuldenproblematiek dan voorkomen worden. Een voorbeeld hiervan is dat de gemeenten dan minder hoeven uit te keren aan bijzondere bijstand.

Bedrijfsvoering

Onze diensten

Schuldhelpverlening

Kredietbank Limburg sluit jaarlijks dienstverleningsovereenkomsten af met de aangesloten GR-gemeenten en de overige (contract)gemeenten. Hierin worden afspraken gemaakt over de hoeveelheid producten, die worden afgenomen en tegen welke vergoeding. Deze vergoedingen worden kostendekkend berekend zonder winstopslag. De doorgevoerde verlaging van het uurtarief heeft echter in 2017 er mede voor gezorgd dat de lasten niet volledig werden gedekt door de opbrengsten.

In 2017 heeft de Kredietbank 1.424 aanvragen schuldhelpverlening ontvangen. Dit is een daling van circa 15% ten opzichte van het aantal aanvragen in 2016 (1.683). Het is lastig om aan te geven, waardoor die daling in aanvragen veroorzaakt wordt. Dit kan uiteraard te maken hebben met de economische groei in 2017 maar heeft ongetwijfeld ook andere oorzaken. Bijvoorbeeld omdat burgers zich in eerste instantie bij een buurt- of wijkteam melden of omdat gemeenten zelf meer invulling geven aan het voorportaal van de schuldhelpverlening. Daarnaast is het zo dat slechts een minderheid van de mensen met financiële problemen zich meldt (bron: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid: eigen schuld?).

In 2017 zijn in totaal 1.154 trajecten schuldregeling gestart (niet alle aanvragen om schuldhelpverlening leiden tot een schuldregeltraject). Ook dat is een onderschrijding ten opzichte van 2016 maar wel congruent met de lagere instroom van het aantal aanvragen schuldhelpverlening. In 2017 zijn 656 trajecten schuldregeling beëindigd vanwege onvoldoende medewerking van schuldeisers. In die gevallen kan de klant een beroep doen op de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP). KBL adviseert, stimuleert en activeert de schuldenaar deze stap te zetten. Kredietbank Limburg laat het belang van de klant voor een schuldenvrije toekomst prevaleren als dit binnen de mogelijkheden behoort. Op deze manier komt er een schuldenvrij perspectief waardoor het genereren van meer inkomen weer loont en uitstroom en maatschappelijke participatie worden bevorderd.

Budgetbeheer

In 2017 is het aantal huishoudens met één van de budgetbeheervormen bij Kredietbank Limburg gedaald, te weten 2.285 pakketten in 2016 en 1.960 pakketten in 2017. Voor wat betreft de GR-gemeenten is de daling met name in Heerlen, Kerkrade en Maastricht groot. Wat bij de twee grootste dalers, te weten Kerkrade met 19% en Heerlen met 13% daarnaast opvalt is dat daar de kosten voor beschermingsbewind (die betaald worden uit de bijzondere bijstand) het meest gestegen zijn. Voor Kerkrade 14% en voor Heerlen met 15% (2017 ten opzichte van 2016). Dit lijkt congruent met het landelijk beeld naar aanleiding van het rapport van de Ombudsman en de eerste voorzichtige uitkomsten van het Ministerie van SZW naar de relatie tussen de toegang tussen Schuldhelpverlening en de kosten van beschermingsbewind.

Beschermingsbewind

In 2017 zijn er 142 dossiers gestart en 79 dossiers beëindigd. Het cliëntenbestand van de onderbewindgestelden is daarmee gegroeid van 762 naar 825 dossiers. Eind 2016 is Kredietbank Limburg gestart met de pilot Budgetbeheer Maatwerk. Budgetbeheer Maatwerk is een vorm van inkomensbeheer, die als alternatief voor beschermingsbewind aangeboden kan worden. Anders dan bij budgetbeheer, wordt de cliënt nauw betrokken bij het weer toewerken naar het zelfstandig beheren van zijn financiën. Het cliëntenbestand Budgetbeheer Maatwerk is ultimo 2017 35 dossiers.

Sociale Kredietverlening

Behalve schuldhulpverlening, budgetbeheer en beschermingsbewind, verstrekt Kredietbank Limburg ook nog altijd sociale kredieten. Daarin wordt de Kredietbank beschouwd als een zogenaamde voorliggende voorziening voor een kwetsbare doelgroep, die op grond van wettelijke bepalingen niet terecht kan bij een reguliere bank.

Het aantal kredietaanvragen in 2017 was 1.272 ten opzichte van 1.473 in 2016. Het grootste gedeelte van de verstrekkingen betreft de garantkredieten voor statushouders (vluchtelingen) naar Nederland. Een aantal gemeenten maakt hierbij gebruik van een sociaal krediet bij de Kredietbank ten behoeve van huisvesting en woninginrichting van deze statushouders. Het rentepercentage over het uitstaand kredietvolume bedraagt in 2017 gemiddeld 7,5%.

Klachtenafhandeling

Kredietbank Limburg handelt binnengekomen klachten af op basis van de door het Algemeen Bestuur vastgestelde interne klachtenregeling.

In 2017 zijn in totaal 33 klachten ingediend. Dit is vrijwel gelijk ten opzichte van 2016, toen er 34 klachten werden ingediend. Ten opzichte van het aantal aanvragen, mutaties en feitelijke handelingen, die de Kredietbank jaarlijks verwerkt, blijft dit aantal relatief gezien laag.

Van de 33 klachten in 2017 zijn er 6 gegrond en 11 ongegrond verklaard. 11 klachten zijn deels gegrond deels ongegrond verklaard en 5 klachten zijn ingetrokken. Er zijn geen klachten meer over 2017 in behandeling.

Indien een klacht volgens de cliënt niet naar tevredenheid is afgehandeld, kan hij gebruik maken van een externe klachtvoorziening, de Nationale Ombudsman. In 2017 is hier één keer gebruik van gemaakt. De klacht is inmiddels ongegrond verklaard.

Overig

Personeel

In 2017 is een start gemaakt met de onderhoudsronde van het huidige functieboek van Kredietbank Limburg.

Door allerlei ontwikkelingen hebben MT en OR het idee dat een aantal functies niet meer actueel is. Medewerkers herkennen zichzelf niet meer helemaal in de werkzaamheden, zoals die zijn omschreven in de functiebeschrijvingen. In de tweede helft van 2017 is per functie geïnventariseerd of de beschreven taken nog als passend worden ervaren of dat er taken zijn vervallen dan wel zijn bijgekomen. Dit proces is inmiddels afgerond.

In 2018 zullen de gewijzigde functies in het MT besproken en vastgesteld worden en ter instemming worden voorgelegd aan de Ondernemingsraad.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuimcijfer is voor 2017 uitgekomen op 6,33%, dit is hoger dan het landelijk gemiddelde van 5,6% in 2016 (bron: personeelsmonitor A&O fonds). Deze stijging heeft vooral te maken gehad met een toename van het langdurig verzuim. De meldingsfrequentie ligt met 0,96 onder het landelijk gemiddelde van 1,11 (bron: personeelsmonitor A&O fonds).

IT

2017 heeft in het teken gestaan van de beweging KBL 2.0, Anders denken, anders doen. Daarmee wil de Kredietbank een professionele slag maken om te kijken hoe de dienstverlening beter uitgevoerd kan worden. Om dit proces te ondersteunen, is het belangrijk dat de medewerkers beter gefaciliteerd worden bij het uitvoeren van hun werkzaamheden. Dan gaat het zowel om de ICT-voorzieningen m.b.t. de werkplek als met betrekking tot de (tele)-communicatie (mobiele en vaste telefonie). In 2017 is gestart met de inventarisatie van de huidige omgeving en is ook al vooruitgekeken naar de wensen en

eisen met betrekking tot de nieuwe omgeving. In 2018 zal dit proces verder zijn beslag krijgen door aanbestedingen.

Financiële resultaten over 2017

In 2017 hebben we een negatief exploitatieresultaat. De oorzaken daarvan zijn gelegen in de implementatie van Stratech, langdurig ziekteverzuim en de stijging van het aantal complexe bewindvoerderszaken.

De vervanging van langdurig zieken is in 2017 zo sober mogelijk opgelost. Er is geen gebruik gemaakt van dure detacheringsconstructies.

Het boekjaar 2017 stond in het teken van "KBL 2.0, Anders denken, anders doen" en de verdere implementatie van de nieuwe primaire applicatie Stratech Perspectief. Dit betekent, net als in 2016, hogere salariskosten en hogere kosten op het gebied van automatisering.

In het verslagjaar 2017 heeft Kredietbank Limburg € 7.516.000 aan baten (exclusief verliesverrekening) en € 7.984.000 aan lasten verantwoord. Hierdoor bedraagt het negatieve exploitatieresultaat 2017 € 468.000. De bijdrage van de GR-gemeenten in het exploitatieresultaat over 2017 bedraagt € 392.000 omdat het eigen vermogen per 1 januari 2017 (€ 76.000) wordt verrekend. Het Eigen Vermogen wordt hierdoor verlaagd tot € 0. In 2016 is het negatieve exploitatieresultaat ad € 369.000 ook verrekend met het eigen vermogen.

Gelet op het exploitatieresultaat en de balansposities vindt over 2017 verder ook geen gedeeltelijke terugbetaling plaats van de achtergestelde leningen.

Bij de najaarsmanagementrapportage 2017 was het negatieve exploitatieresultaat becijferd op € 535.000. Het uiteindelijke negatieve resultaat komt uit op € 468.000. Het verschil ad € 67.000 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de lagere ICT-lasten als resultaat van de onderhandelingen met Stratech.

In hoofdlijnen zijn de volgende oorzaken aan te wijzen voor het lagere reguliere exploitatieresultaat in 2017 t.o.v. 2016:

De feitelijke bedrijfsopbrengsten (exclusief de mutatie in de voorziening en verrekening van het negatieve exploitatieresultaat) zijn in 2017 € 25.000 hoger dan in 2016.

De opbrengsten schuldhelpverlening zijn € 41.000 hoger, ondanks de daling van het aantal aanmeldingen. Een oorzaak hiervan is dat in 2017 facturatie heeft plaatsgevonden over eerder gestarte trajecten. De opbrengsten budgetbeheer zijn € 87.000 lager als gevolg van de daling van het aantal pakketten.

De opbrengsten beschermingsbewind zijn € 129.000 hoger als gevolg van een groter aantal onder bewindgestelden. De rentemarge is daartegenover € 36.000 gedaald als gevolg van het sterk verlaagde gemiddelde rentepercentage. De overige opbrengsten zijn per saldo € 22.000 lager.

De lasten zijn in 2017 met € 58.000 gestegen ten opzichte van 2016 (€ 7.984.000 t.o.v. € 7.926.000).

De post salarissen is toegenomen met € 218.000. Naast de grotere formatie in 2017 zijn de salariskosten gestegen als gevolg van indexatie, anciënniteit en promoties naar de eindschaal. De overige personeelskosten zijn per saldo € 153.000 lager dan in 2016 als gevolg van minder inhuur. De ontslaguitkeringen zijn in 2017 € 18.000 lager dan in 2016. De afschrijvingslasten zijn in 2017 € 20.000 lager dan in 2016.

De huisvestingslasten zijn € 10.000 lager dan in 2016. De bureau- en administratielasten zijn in 2017 € 78.000 hoger dan in 2016 door hogere kosten ICT, kosten van telefoon en porto. De beheerslasten zijn € 29.000 hoger als gevolg van hogere studiekosten en kosten

van fiscale en administratieve ondersteuning. De mutatie in de voorziening kredieten is in 2017 € 66.000 lager dan in 2016.

Stratech

De lasten in 2017 worden, net als in 2016, beïnvloed door de verdere optimalisatie van de nieuwe primaire applicatie Stratech Perspectief. Over de extra kosten vanuit Stratech wordt periodiek onderhandeld.

Begin 2015 is door het bestuur besloten dat voor de extra kosten in verband met ICT in 2015 geen bestemmingsreserve zou worden opgenomen in de jaarrekening 2014. Derhalve is ook in de jaarrekening 2016 hiervoor geen bestemmingsreserve opgenomen en drukken de kosten ook op het exploitatieresultaat van 2017. Deze kosten komen tot uitdrukking in de posten salarissen en bureau- en administratielasten.

De lasten in het kader van de verdere implementatie van Stratech over de periode januari tot en met december 2017 blijken uit onderstaande opstelling:

Kosten als gevolg van Stratech	Uitgaven 2017
ICT (Stratech, Open Line, Decos etc.)	79.000
4 fte ondersteuning	160.000
Totaal	239.000

Zonder deze eenmalige kosten van Stratech ad € 239.000 zouden we met de reguliere bedrijfsvoering in 2017 een negatief exploitatieresultaat van € 229.000 hebben behaald.

Verlaging uurtarief

Bij het opstellen van de begroting 2017 en de DVO's 2017 is uitgegaan van het verlaagde uurtarief van € 84 ten opzichte van € 86 in 2016. Over 2017 is derhalve de gerealiseerde totale opbrengst ca. € 135.000 lager (in vergelijking met voorgaande jaren) als gevolg van dit lagere uurtarief.

Als de financiële gevolgen van de verlaging van het uurtarief in 2017 in mindering worden gebracht op bovengenoemd resultaat exclusief de extra kosten als gevolg van Stratech resulteert dit per saldo in een negatief exploitatieresultaat ad € 94.000.

Voorziening op kredietportefeuille

De mutatie 2017 in de voorziening met betrekking tot de kredietportefeuille bedraagt € 6.000. In de jaarrekening 2008 is gestart met het treffen van een voorziening voor oninbaarheid op de kredietportefeuille van vóór 2005 in het bijzonder. Afboekingen op oninbare kredieten vormden in de laatste jaren van de Stichting Kredietbank Limburg (tot 2005) een in het oog springende post bij de verklaring van de negatieve resultaten. Om die reden is in 2008 een inschatting gemaakt van het incassorisico met betrekking tot alle kredieten, die voor 2005 zijn verstrekt. Dit resulteerde in een oninbaarheidsschatting van € 2,4 miljoen. Ter hoogte van dit bedrag is een voorziening gevormd, welk bedrag ineens ten laste van het resultaat in 2008 is gebracht. Dit had tot gevolg dat de afboekingen vanaf 2009 en volgende jaren ten laste van deze voorziening zijn gebracht en het exploitatieresultaat daardoor niet meer negatief wordt beïnvloed door deze afboekingen. Jaarlijks wordt de volledige kredietportefeuille beoordeeld op oninbaarheid hetgeen kan leiden tot mutaties in de stand van de voorziening. Met betrekking tot de financiering van de totale voorziening voor oninbaarheid is afgesproken dat alleen de daadwerkelijke afboekingen in een boekjaar in rekening worden gebracht bij de GR-gemeenten op basis van de GR-methode waarbij de side-letter van de gemeente Sittard-Geleen wordt gerespecteerd.

Samenvattend beeld

In 2017 is Kredietbank Limburg begonnen met de beweging "KBL 2.0, Anders denken, anders doen". Er is veel draagvlak voor deze beweging bij de uitvoering, het management en het Bestuur van Kredietbank Limburg. Ook hebben we gemeenteraden, ambtelijke organisaties, welzijnsorganisaties en vele anderen kennis laten maken met "Anders denken, anders doen". In 2018 zal Kredietbank Limburg beginnen met het meten en meer inzichtelijk maken van haar resultaten. Naar de toekomst toe zullen we een andere begroting en jaarrekening aan u gaan presenteren. Met daarin veel meer aandacht voor de uitkomsten van de schuldhulpverlening en de prestaties die we met elkaar willen bereiken.

Kredietbank Limburg sluit 2017 af met een gerealiseerd resultaat van € 468.000 negatief (vóór verliesverrekening van de GR-gemeenten ad € 392.000). In het najaar werd het tekort nog hoger ingeschat. Door onder andere onderhandelingen met Stratech is het beperkt gebleven tot bovenstaande tekort.

Het aantal aanvragen om schuldhulpverlening is dit jaar met zo'n 15% gedaald. Of dit een trend is, is nu nog niet te zeggen. Vanuit de beweging KBL 2.0 en het feit dat er in Nederland nog 450.000 huishoudens zijn met problematische schulden die nog niet bekend zijn, ligt het bij voorbaat niet voor de hand te stellen dat deze daling een trend is. Wel zullen we samen met de gemeenten moeten kijken hoe wij sneller en beter samen deze huishoudens passende dienstverlening kunnen aanbieden. Wellicht dat de inzet van een wetenschappelijk onderbouwd screeningsinstrument aan de voorkant van de processen (bij Kredietbank Limburg alsmede bij de gemeenten) een bijdrage kan leveren aan snellere doorgeleiding waar dat nodig is. Bij het opstellen van de begroting 2017 en de dienstverleningsovereenkomsten 2017 is overigens uitgegaan van het verlaagde uurtarief van € 84 ten opzichte van € 86 in 2016. Dit heeft een negatieve invloed gehad op de opbrengsten.

Aan de lasten kant hebben we te maken gehad met extra kosten verband houdende met de implementatie van Stratech Perspectief. Voor 2018 zullen nog steeds extra inspanningen nodig zijn, maar deze zullen wel afnemend qua omvang in menskracht en geld moeten zijn. Daarnaast waren er ook een aantal langdurig ziektegevallen waarvoor vervanging moest worden georganiseerd.

Vanaf 2018 gaan we werken met begrotingswijzigingen om gemeenten tijdig te informeren over mogelijke afwijkingen betreffende de begroting van Kredietbank Limburg. Ook gaan we in 2018 starten met het meten van de resultaten die we behalen. Over de te behalen resultaten gaan we ook het gesprek aan met de gemeenteraden.

Samengevat kan Kredietbank Limburg terugkijken op een zeer positief verlopen jaar ondanks het verklaarbare tekort. Er is hard gewerkt aan de dienstverlening voor mensen die geconfronteerd worden met problematische schulden.

In 2017 is ook de beweging "Anders denken, anders doen" ingezet. Zowel binnen als buiten Kredietbank Limburg wordt deze beweging warm ontvangen.

In 2018 zullen de eerste veranderingen merkbaar zijn van het anders denken en anders doen. Het bestuur toont zich dan ook zeer tevreden met de prestaties en de extra inzet van de medewerkers van Kredietbank Limburg en kijkt vol vertrouwen naar de toekomst van Kredietbank Limburg 2.0.

Dhr. P.M.A. van Zutphen
Voorzitter Kredietbank Limburg
Geleen, 6 april 2018

Organisatie en ontwikkelingen

Controlling

Op basis van de realisatie van 2015, de dienstverleningsovereenkomsten 2016 en de verwachte ontwikkelingen voor 2017 is de begroting 2017 inclusief de meerjarenbegrotingen 2018 en 2019 opgesteld. In juli 2016 is deze begroting door het Algemeen Bestuur van Kredietbank Limburg vastgesteld. De ontwikkelingen ten opzichte van de begroting zijn in de voorjaars- en de najaarsmanagementrapportage 2017 aan het Dagelijks Bestuur bekend gemaakt.

Verbonden partijen

“De Droomfabriek” is een uniek samenwerkingsverband tussen Kredietbank Limburg, MIK Kinderopvang, Trajekt en Bureau Jeugdzorg Limburg. Het verband is ontstaan uit een vraag van het Elisabeth Strouven Fonds te Maastricht. Zij waren op zoek naar partners die voor hun een project zouden kunnen realiseren voor de doelgroep alleenstaande moeders die weinig toekomstperspectief hebben. Met bovenstaande vier partijen is een samenwerkingsverband aangegaan in de vorm van een coöperatie. Het betreft een project van drie jaar lang voor 2 keer 10 alleenstaande moeders. Het project dient kosten neutraal te verlopen. Als Kredietbank Limburg zorgen wij in dit project vooral voor het wegnemen van stress door schulden. Hiervoor stelt de coöperatie (via de subsidiegelden van Elisabeth Strouven) een werkkapitaal ter beschikking van € 100.000. De dienstverlening die wij inzetten op de moeders loopt via de dienstverleningsovereenkomsten die zijn afgesloten met de gemeenten.

De coöperatie Droomfabriek U.A. is op 4 december 2017 opgericht. De coöperatie Droomfabriek heeft in haar statuten vastgelegd hoe de aansprakelijkheid verdeeld is bij haar bestaan en bij de ontbinding van de coöperatie. Bij de vorm uitgesloten aansprakelijkheid (U.A.) zijn de leden niet aansprakelijk voor het tekort. Het betreft hier ook een strak afgebakend traject dat gebaseerd is op de subsidie van het Elisabeth Strouven Fonds.

Dienstverlening 2017

Schuldhulpverlening

Schuldhulpverlening betreft samengevat alle activiteiten op het terrein van schuldpreventie, curatie en nazorg om financiële problemen te voorkomen en daar waar mogelijk financiële problemen c.q. schulden op te lossen.

Kredietbank Limburg ondersteunt burgers met een, soms dreigend, financieel probleem in een zo vroeg mogelijk stadium. Zo worden workshops en trainingen financiële planning gegeven in buurthuizen, op scholen en bij werkgevers. De Kredietbank probeert zichtbaar en dicht bij de burger te zijn in de diverse wijkservicepunten, waar spreekuren georganiseerd worden. We weten inmiddels uit onderzoek dat het 4 jaar duurt voordat iemand met financiële problemen hulp zoekt, zijn schuld is dan al opgelopen tot gemiddeld € 42.900. Kredietbank Limburg heeft in 2017 een minidocumentaire gemaakt, een kort filmpje genaamd “gun jezelf nieuw perspectief” waarin drie ervaringsdeskundigen hun verhaal doen. Doel is de drempel voor schuldhulpverlening zo laag mogelijk te maken. Dit heeft vooral te maken met schaamte die mensen ervaren. Dit filmpje is breed verspreid via social media bij gemeenten, in wijkcentra maar ook bij diverse ketenpartners, huisartsen, maatschappelijk werk organisaties en vergelijkbare organisaties.

Medewerkers van Kredietbank Limburg worden regelmatig geconfronteerd met acute situaties, waarbij crisisinterventies nodig zijn, bijvoorbeeld bij dreigende uit huis plaatsing of afsluiting van water en licht.

Om een goed inzicht te krijgen welke ondersteuning iemand nodig heeft, wordt, als de crisis is beslecht, door middel van analyse en screening gekeken naar financieel gedrag, vaardigheden, motivatie, zelfregie en leervermogen. Een steuntje in de rug, financieel support, is soms al voldoende voor een burger om weer grip te krijgen op zijn eigen financiële situatie. Maar het komt ook regelmatig voor dat een burger de regie over zijn (financiële) situatie kwijt is en er duurzame financiële ondersteuning nodig is. In nauwe samenwerking met organisaties in het sociaal domein wordt gekeken welke ondersteuning nodig is. De contacten met onder andere maatschappelijk werk, gemeente, woningcorporaties, onderwijs, geestelijke gezondheidszorg en buddy's zijn dan ook intensief. Soms is het (tijdelijk) nodig om financiën te beheren via budgetbeheer, budgetbeheer maatwerk of zelfs beschermingsbewind. Als er behoefte is aan extra middelen, kan Kredietbank Limburg, uiteraard onder voorwaarden, verantwoord een krediet verstrekken (sociale kredietverlening).

Ook in 2017 is weer veel tijd en energie gestoken in vroeg signalering en preventie, in zowel regio Parkstad, regio Sittard/Geleen als regio Maastricht Heuvelland. Zo voerden wij in de regio Parkstad bij ISD Kompas de pilot vroeg signalering uit om te voorkomen dat huishoudens werden afgesloten van energie. En bij het Arcus college in Heerlen verzorgden wij een aantal workshops voor een kwetsbare groep jongeren tussen 16 en 20 jaar die nauwelijks kennis en informatie had over het veld en de verschillende hulpkanalen. In Sittard-Geleen is in het middelbaar onderwijs extra aandacht gevraagd voor de doelgroep jongeren. De contacten en verbindingen tussen de organisaties in het werkveld rondom jongeren, waaronder de Kredietbank, zijn geïntensiveerd en er zijn specifieke activiteiten gepland zoals een ludieke theatershow "omgaan met geld" in de week van het geld. Ook neemt de Kredietbank in Maastricht deel aan "No Credit, Game Over!" een stadsspel dat jongeren in beweging brengt rondom het thema schulden. Het spel stelt jongeren voor een uitdagende opdracht. Op een interactieve manier ondervinden zij wat het betekent om op eigen benen te staan en schulden te hebben. Tijdens het spel leren ze zich te wapenen tegen de valkuilen van de consumptiemaatschappij en gaan ze in groepjes manieren zoeken om de schulden van hun personage aan te pakken.

Kredietbank Limburg betreft ketenpartners zo snel en optimaal mogelijk in de verschillende fasen van de schuldhulpverlening. Hieronder worden een aantal voorbeelden gegeven over hoe we dat doen.

In Maastricht, Sittard-Geleen, Brunssum en Landgraaf wordt in de pilot "voorkomen uithuisplaatsingen" nauw samengewerkt met alle woningcorporaties, maatschappelijk werk en soms het Veiligheidshuis. De aanpak varieert per gemeente. Vaak vindt er, daar waar gesignaleerd wordt dat mensen huurachterstand hebben, direct op locatie een gesprek met een casemanager van de Kredietbank plaats.

In Maastricht zijn afspraken gemaakt met "Schuld en Budget Buddy". Daar waar iemand geen mantelzorg beschikbaar heeft, krijgt hij bij aanvang van een traject een buddy toegewezen. Zo wordt er snel geschakeld tussen de burger, de buddy en de medewerker van de Kredietbank.

De analyse en screening aan het begin van een traject, vindt per gemeente verschillend plaats. Zo wordt in Landgraaf gebruik gemaakt van een QuickScangesprek, een gesprek met burger, maatschappelijk werk en een casemanager van de Kredietbank. Deze werkwijze zorgt ervoor dat mensen goed voorbereid aan een traject voor het regelen van schulden beginnen. De uitval in een vervolgetraject is hierdoor tot bijna nul gereduceerd.

Voor inwoners uit Heerlen en Kerkrade start de schuldhulpverlening bij het portaal van de gemeente. De casemanager van de gemeente stelt een diagnose en draagt in geval van

problematische schulden het dossier over aan de Kredietbank. Regelmatig vindt er overleg plaats tussen de casemanagers van de gemeenten en de Kredietbank.

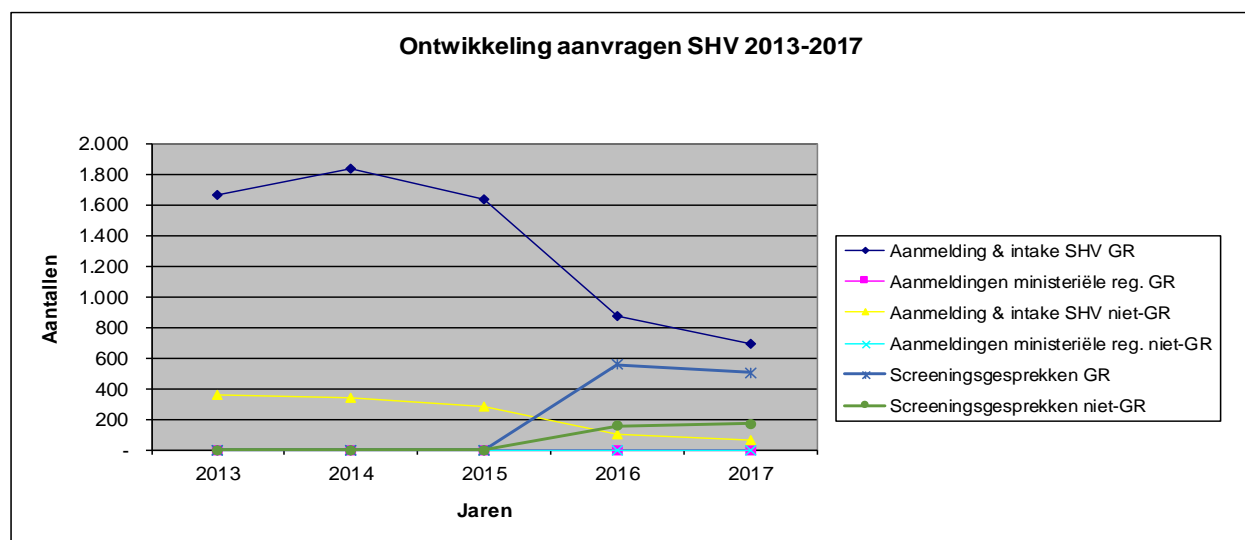
In Maastricht wordt gebruik gemaakt van de screeningsmethode Mesis, een gevalideerd diagnose instrument. De burger vult een vragenlijst in en op basis van deze antwoorden ontstaat een klantprofiel. Dit geeft, in combinatie met een gesprek met een casemanager van de Kredietbank, een beeld met betrekking tot (financiële) vaardigheden, capaciteiten, houding en motivatie. De scores op deze gebieden worden gepresenteerd in een rapport dat als uitgangspunt dient voor de vervolgroute, het plan van aanpak. Dit wordt in een daarop volgend gesprek samen met de burger bepaald.

Aanmeldingen 2017

Onderstaand een overzicht en grafiek van de aantallen meldingen van 2013 tot en met 2017:

		2013	2014	2015	2016	2017
GR	Aanmelding & intake SHV GR	1.658	1.833	1.634	876	689
	Screeningsgesprekken GR	-	-	-	555	504
Niet-GR	Aanmelding & intake SHV niet-GR	356	337	280	96	64
	Screeningsgesprekken niet-GR	-	-	-	156	167
Totaal	Aanmelding & intake SHV	2.014	2.170	1.914	972	753
	Screeningsgesprekken	-	-	-	711	671
Totaal meldingen GR en niet-GR		2.014	2.170	1.914	1.683	1.424

In 2017 heeft Kredietbank Limburg 1.424 aanvragen schuldhulpverlening ontvangen. Daarvan waren er 1.193 uit GR-gemeenten (gemeenschappelijke regeling) en 231 uit gemeenten die niet deelnemen aan de GR. In totaal is er sprake van een daling van circa 15% ten opzichte van het aantal aanvragen in 2016 (1.683). Deze daling volgt de landelijke trend die ook vorig jaar al zichtbaar was. Het aantal mensen met problematische schulden bekend binnen de schuldhulpverlening daalt ten opzichte van het aantal mensen met problematische schulden die nog onbekend zijn binnen de schuldhulpverlening (bron Nadja Jungmann, lector Armoede en Schulden). De hoeveelheid aanvragen die bij Kredietbank Limburg binnenkomen zijn ook afhankelijk van de (soms tijdelijke) keuzes van de diverse gemeenten. Gemeenten kiezen ervoor in voorkomende gevallen procesonderdelen van de schuldhulpverlening zelf uit te voeren.

Schuldregeling

Nadat mensen zich hebben aangemeld voor schuldhulpverlening wordt in de gevallen waar sprake is van een problematische schuld een minnelijke schuldregeling gestart. Bij een minnelijke schuldregeling wordt intensief samengewerkt met de klant, ketenpartners en schuldeisers waardoor een actueel beeld ontstaat van de totale schuldpositie van een klant. Vervolgens wordt aan alle schuldeisers een voorstel tegen finale kwijting gedaan. Dit voorstel is gebaseerd op de gedragscode Schuldregeling van de NVVK. Als dit voorstel door alle schuldeisers wordt geaccepteerd, is sprake van een toegekende schuldbemiddeling. In deze trajecten zet de klant gedurende 36 maanden zijn aflossingscapaciteit in waarna schuldeisers het restant kwijtschelden.

In 2017 zijn in totaal 1.154 trajecten schuldregeling gestart. Ten opzichte van de begroting (DVO-afspraken) is dat een overschrijding van 5%.

Aanvragen schuldregeling	2015	2016	2017
Aantal aanvragen	1.059	1.181	1.154
Aantal beëindigingen	801	757	656
waarvan aanvraag in 2016	-	346	-
waarvan aanvraag in 2017	-	-	355

De 656 beëindigingen in 2017 zijn het gevolg van onvoldoende medewerking van de schuldeisers.

In 2017 zijn 626 minnelijke voorstellen geaccepteerd.

Preventie & Projecten

Eén op de vijf huishoudens heeft financiële problemen. Toch weet niet iedereen de weg naar hulp even gemakkelijk te vinden. Om die drempel te verlagen maken steeds meer gemeenten gebruik van de laagdrempelige inlooplocaties in de wijken voor financiële hulp. Burgers kunnen er terecht met al hun financiële vragen. Bijvoorbeeld wanneer ze willen weten of hun inkomsten en uitgaven nog in balans zijn of hulp nodig hebben bij het invullen van ingewikkelde formulieren, het corrigeren van loonbeslagen of het aanvragen van toeslagen. Zo hebben we ook mensen kunnen helpen met de cursussen Rondkomen met Inkomen, Financiële Planning of een workshop budgettering. Behalve het bieden van praktische hulp, is het ook een uitstekende plek om in een eerder stadium financiële problemen te signaleren, ze bespreekbaar te maken en passende hulp in te schakelen. Zo voorkomen wij de inzet van ingrijpende schuldregelingstrajecten of beschermingsbewind. Werkgevers kunnen meestal als één van de eersten financiële problemen bij werknemers in een vroeg stadium signaleren. Maar dan moeten ze wel weten hoe ze de signalen kunnen herkennen en wat ze vervolgens kunnen doen om hun werknemers te ondersteunen bij het aanpakken van de geldzorgen. Dit jaar hebben we een aantal uitzendbureaus en andere werkgevers bijgepraat over loonbeslagen, gesprekstechnieken en duurzame oplossingen. Daarnaast hebben we ook dit jaar weer diverse groepen vrijwilligers van de diverse vrijwilligersorganisaties geschoold.

Het terugdringen van aantal huisuitzettingen van mensen met een huurschuld of het voorkomen van afsluitingen van energie blijft elke jaar een belangrijk aandachtspunt. Binnen elke gemeente zijn er convenanten afgesloten of werkafspraken gemaakt die erop gericht zijn huisuitzettingen te voorkomen door samen met de huurder en de maatschappelijke partners te werken aan een financiële stabiele situatie. De huurder wordt gemotiveerd en ondersteund in het werken aan een stabiele financiële situatie en indien nodig wordt gewerkt aan het mobiliseren van het netwerk rondom de huurder.

Jong geleerd is oud gedaan. Financiële opvoeding kan niet vroeg genoeg beginnen. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die al op jonge leeftijd bewust leren omgaan met geld, later minder vaak te maken hebben met financiële problemen. Daarom heeft de Kredietbank dit jaar opnieuw meegedaan met de landelijke projectweek 'Week van het Geld'. Deze week in maart is een initiatief van het platform Wijzer in geldzaken. Het doel van deze week is om basisschoolleerlingen te leren omgaan met geld. Daarnaast heeft de Kredietbank in diverse onderwijsinstellingen door de hele regio aan de 17 en 18-jarigen gastlessen, financiële weerbaarheidlessen, ontwikkelen van een computergame, stadsspellen zoals No Credit, Game Over of de Young Cash Tour en diverse workshops gegeven dan wel gefaciliteerd. Ook de financiële lessen voor de nieuwkomers zijn gestart in Sittard-Geleen en Hoensbroek.

WSNP-verklaringen

Mocht een minnelijk voorstel door 1 of meerdere schuldeisers worden afgewezen dan kan aan de Rechtbank worden gevraagd deze weigerachtige schuldeiser(s) via een minnelijk dwangakkoord te verplichten alsnog in te stemmen met dit aanbod. In die gevallen waar dit niet mogelijk is, kan een verzoek worden ingediend voor de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP). Dit is een traject buiten de Kredietbank om waar vanuit de Wet alle schulden gesaneerd worden. In deze trajecten krijgt de klant een bewindvoerder WSNP toegewezen. Deze ziet erop toe dat de klant al zijn verplichtingen die in de WSNP gelden ook daadwerkelijk nakomt.

Onderstaand een overzicht van de afgifte WSNP-verklaringen in 2017:

Afgifte WSNP-verklaringen 2017				2016
	GR	Niet GR	Totaal	Totaal
Met minnelijk traject	363	80	443	611
Zonder minnelijk traject	8	2	10	5
Totalen	371	82	453	616

In 2017 zijn 453 WSNP-verzoekschriften door de KBL afgegeven. Het aandeel verzoekschriften zonder dat er een minnelijk traject bij KBL is doorlopen, is afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren. In 2017 zijn 10 WSNP-verzoekschriften afgegeven zonder een minnelijk traject bij KBL.

Sociale kredietverlening en kredietbeheer

Het aantal kredietaanvragen is in 2017 gedaald tot een kleine 1.300. Ook het aantal toegekende kredieten is gedaald.

Kredietbank Limburg mag op grond van wet- en regelgeving slechts kredieten verstrekken aan een zeer beperkte doelgroep. Kredieten worden uitsluitend toegekend indien de aanvrager niet op enige andere wijze het bestedingsdoel kan financieren of oplossen. In tijden van economisch herstel, zoals dit ook in 2017 het geval was, neemt de noodzaak tot de stap voor een krediet richting Kredietbank Limburg af: de doelgroep krimpt als het ware. Daarnaast is er ook een einde gekomen aan de hoge instroom van statushouders (vluchtelingen) naar Nederland. In de voorgaande jaren werden verreweg de meeste kredieten op verzoek van de gemeenten verstrekt aan deze specifieke doelgroep ten behoeve van huisvesting en woninginrichting van deze statushouders. In 2017 is het aantal zogenaamde garantkredieten afgenomen. Tot slot toetst Kredietbank Limburg sinds een aantal jaren reeds aan de voorkant elke aanvraag op de noodzakelijkheid of het sociaal-

maatschappelijke nut van de aanvraag. Dit is inmiddels dusdanig bekend onder de ketenpartners en de doelgroep waardoor aanvragen voor consumptieve doeleinden vrijwel uitblijven, hetgeen eveneens leidt tot een lager aantal aanvragen en toekenningen van sociale kredieten.

Ten aanzien van het beheer van de uitstaande kredieten kan vermeld worden dat de werkwijze ten opzichte van voorgaande jaren onveranderd is gebleven: het incasseren van achterstallige termijnen gebeurt op een sociaal-maatschappelijk wijze waarbij kostenverhogende acties tot een minimum beperkt blijven. Daar het merendeel van de toegekende kredieten inmiddels gepaard gaan met een gemeentelijke borgstelling blijven langdurige incassoprocedures zowel de kredietnemer als ook Kredietbank Limburg bespaard. In geval van non-betaling wordt de gemeente in kennis en stelling gebracht, hetgeen overigens slechts in zeer beperkte omvang noodzakelijk blijkt.

In onderstaande tabel worden enkele gegevens met betrekking tot kredietverlening weergegeven. De post toekenningen bevat zowel herfinancieringen als ook saneringskredieten:

Aanvragen kredietverlening	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal aanvragen	1.580	1.407	1.378	1.473	1.272
Aantal afwijzingen	752	719	576	531	613
Aantal intrekkingen	176	235	181	167	129
Aantal toekenningen	568	584	629	810	608

Uitstaand saldo kredieten	2013	2014	2015	2016	2017
Uitstaand saldo ultimo jaar	4,7 mln.	4,1 mln.	4,1 mln.	4,5	4,0 mln.

Budgetbeheer

Wanneer klanten tijdelijk of langdurig niet in staat zijn hun financiën te beheren, voert Kredietbank Limburg een vorm van budgetbeheer uit. Kredietbank Limburg beheert voor circa 2.000 huishoudens hun budget.

Door de inzet van budgetbeheer zijn de betalingen van de primaire lasten en overige financiële verplichtingen van de klant gewaarborgd. Daartoe wordt een budgetplan opgesteld, waarin balans wordt aangebracht tussen de inkomsten en uitgaven waardoor er weer een financieel evenwicht ontstaat. Van het inkomen van de klant worden eerst de vaste lasten betaald en vervolgens wordt het restant, het leefgeld, overgemaakt naar de klant. In veel gevallen betalen we het leefgeld niet per maand, maar per week uit.

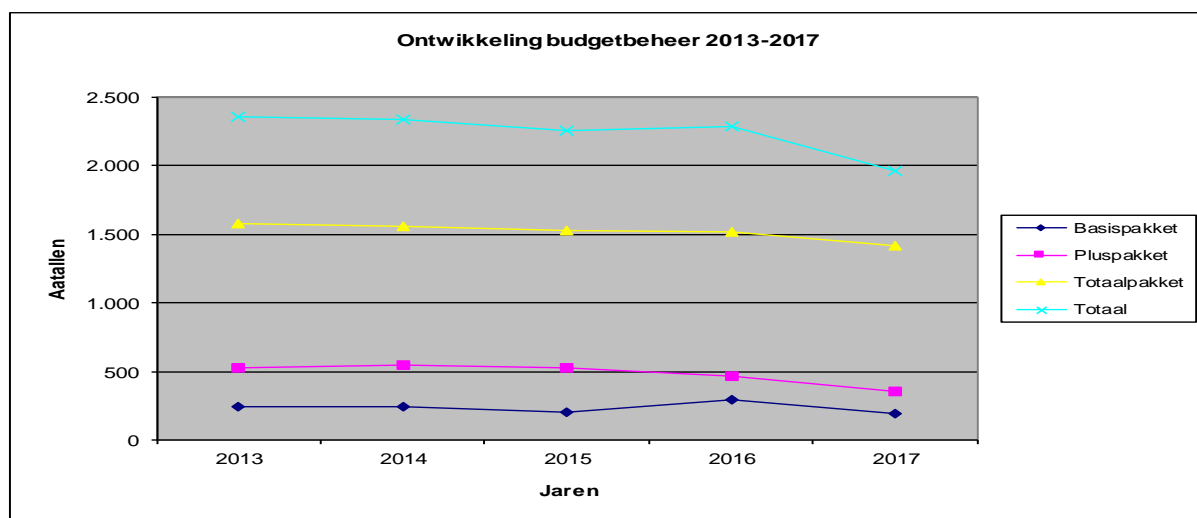
De klant wordt door de budgetbeheerder ondersteund bij de uitvoering van het budgetplan. Indien een klant een intensiever begeleidingstraject nodig heeft, kan dat door de workshop "Rondkomen met inkomen", persoonlijke budgetbegeleiding of met een budgetcoachingstraject. In het geval van betalingsachterstanden kan in overleg met de klant een betalingsregeling worden getroffen. Door het bieden van maatwerk in de begeleidingstrajecten wordt ingezet op het bevorderen van de duurzame financiële zelfredzaamheid van de klant.

Budgetbeheer wordt in het algemeen ingezet tijdens een stabilisatie- of schuldoplossingstraject. Sinds afgelopen jaar wordt budgetbeheer ook ingezet voor het beheer van de garantkredieten die een gemeente verstrekt aan Alleenstaande Minderjarige Vluchtelingen die zich vestigen binnen hun gemeente. Het is echter ook mogelijk om het budgetbeheer preventief of als nazorg in te zetten. Niet al onze opdrachtgevers zijn bereid budgetbeheer gedurende een langere periode te vergoeden of te laten voortzetten na afloop van een traject. Veel klanten betalen in die gevallen de kosten van budgetbeheer zelf.

Budgetbeheer speelt niet alleen een heel belangrijke rol bij het voorkomen van een toestroom naar langdurige en duurdere bewindvoeringstrajecten, ook bij het afbouwen van beschermingsbewind of budgetbeheer Maatwerk is budgetbeheer een belangrijk instrument. Klanten die uiteindelijk niet in staat blijken te zijn om op termijn hun financiële huishouding zelfstandig en verantwoord te voeren en waarvoor budgetbeheer ontoereikend is, kunnen alsnog in aanmerking komen voor beschermingsbewind. De overstap van budgetbeheer naar beschermingsbewind en vice versa is binnen Kredietbank Limburg eenvoudig en snel geregeld zodra de uitspraak van de Rechtbank binnen is.

Onderstaand een overzicht en een grafiek waarin is weergegeven de verdeling naar de verschillende budgetbeheerpakketten vanaf 2013:

Verdeling budgetbeheerrekeningen					
	2013	2014	2015	2016	2017
Basispakket	245	238	206	295	191
Pluspakket	531	549	523	467	356
Totaalpakket	1.579	1.555	1.528	1.523	1.413
Totaal	2.355	2.342	2.257	2.285	1.960

De ontwikkeling van het totaal aantal cliënten per ultimo boekjaar van de GR-gemeenten blijkt uit onderstaande opstelling:

Gemeente	ultimo 2017	ultimo 2016	Vershil
Brunssum	44	49	-5
Heerlen	414	475	-61
Kerkrade	260	320	-60
Landgraaf	96	104	-8
Maastricht	526	576	-50
Sittard-Geleen	314	316	-2
Totaal	1.654	1.840	-186

Beschermingsbewind

Indien een meerderjarige burger structureel, op grond van lichamelijke of geestelijke beperkingen, niet meer in staat is om zijn financiële zaken te regelen, kan de kantonrechter deze burger onder beschermingsbewind stellen. Beschermingsbewind heeft het stabiliseren van de financiële situatie van de aanvrager tot doel. Daarnaast heeft het ook tot doel om nieuwe of verder oplopende achterstanden in de vaste lasten te voorkomen. Van oudsher was het meerderjarigenbewind bedoeld voor gehandicapten en ouderen, doorgaans betrof dit familiebewinden voor personen bij wie sprake was van een positief vermogen. Bewindvoering wordt echter steeds meer het laatste vangnet voor burgers die structureel niet in staat blijken om zorg te dragen voor hun eigen financiële administratie. Sinds een aantal jaren heeft het aantal professionele beschermingsbewinden een grote vlucht genomen.

In 2015 is in de wetgeving inzake beschermingsbewind opgenomen dat het hebben van problematische of onoplosbare schulden als aparte grond voor onderbewindstelling geldt. Inmiddels is bij circa 80% van de mensen die bij Kredietbank Limburg onder bewind staan sprake van schuldenproblematiek. Dit heeft te maken met het gegeven dat voornamelijk burgers met (problematische) schulden worden aangemeld voor bewindvoering bij Kredietbank Limburg.

Als antwoord hierop heeft Kredietbank Limburg Budgetbeheer Maatwerk ontwikkeld. Budgetbeheer Maatwerk (BBR Maatwerk) is activerende financiële ondersteuning als alternatief voor beschermingsbewind. Budgetbeheer Maatwerk is een vernieuwend initiatief dat 2 jaar lang in de vorm van een pilot is uitgevoerd door Kredietbank Limburg. Recentelijk is besloten deze vorm van dienstverlening op te nemen in het dienstverleningsaanbod van Kredietbank Limburg. Door middel van screening aan de voorkant enerzijds en begeleiding naar zelfredzaamheid bij het inkomensbeheer anderzijds wordt bereikt dat burgers minder vaak de zware maatregel van bewind krijgen opgelegd door de rechtbank. Een gevolg hiervan is dat de gemeente, die doorgaans bijzondere bijstand verstrekt voor de kosten, de regie over haar budget weer terugkrijgt. BBR Maatwerk is gericht op het bieden van een goede ondersteuning bij het beheren van inkomsten en uitgaven in combinatie met begeleiding gericht op zelfredzaamheid en uitstroom. Uit de evaluatie van de pilot en het adviesrapport "Budgetbeheer Maatwerk: yes you can!" blijkt dat de aanpak reeds heeft geleid tot de eerste burgers die de regie over hun financiën weer zelf in de hand hebben genomen. Deze groep voormalige cliënten zullen de komende jaren gevolgd worden om de duurzaamheid van de interventie te meten en aantoonbaar te maken.

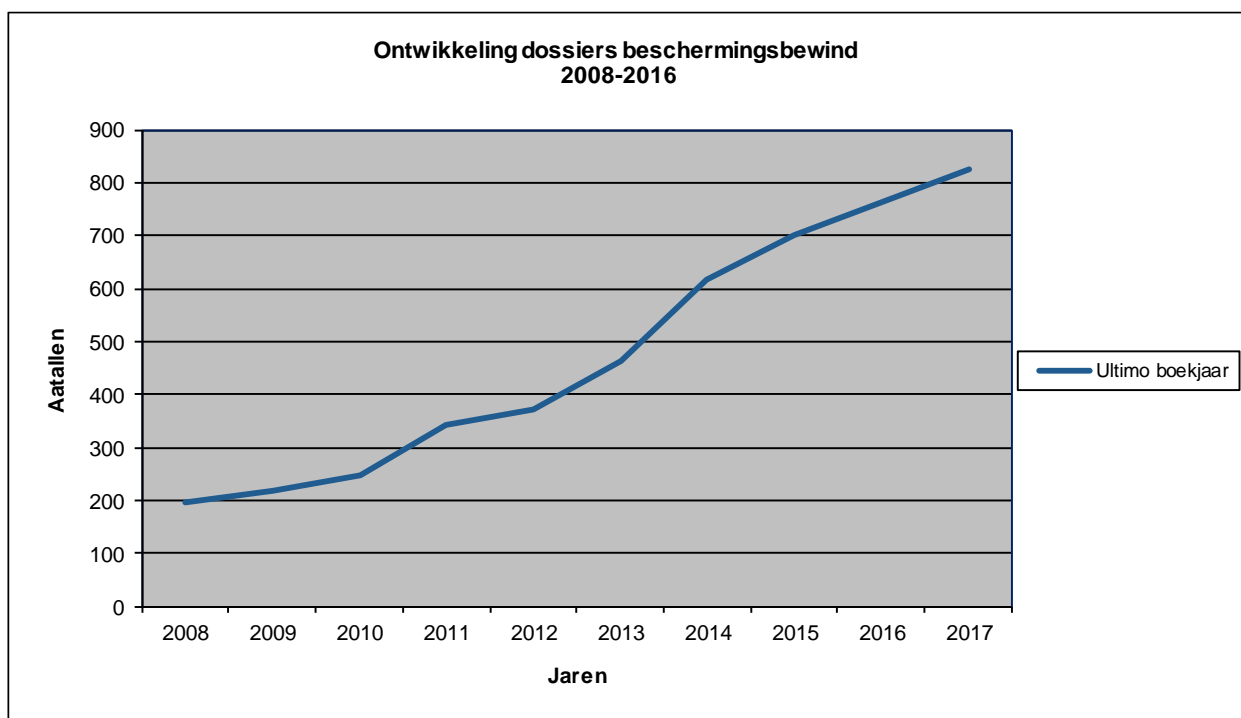
In 2017 zijn 142 bewinddossiers gestart en 79 dossiers beëindigd. Het cliëntenbestand is gegroeid van 762 naar 825 dossiers. Bovendien zijn er ultimo 2017 35 dossiers Budgetbeheer Maatwerk in behandeling.

Zie onderstaand een overzicht van de ontwikkeling van de dossiers beschermingsbewind:

Ontwikkeling dossiers beschermingsbewind					
	2013	2014	2015	2016	2017
Begin boekjaar	371	462	618	702	762
Gestart	126	198	159	169	142
Beëindigd	35	42	75	109	79
Ultimo boekjaar	462	618	702	762	825

Zie onderstaand een overzicht van de dossiers BBR Maatwerk:

Ontwikkeling dossiers BBR Maatwerk					
	2016	2017			
Begin boekjaar	0	38			
Gestart	47	35			
Beëindigd	7	38			
Ultimo boekjaar	40	35			

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt onder weerstandscapaciteit verstaan: de middelen en mogelijkheden waarover provincies of gemeenten beschikken om niet begrote kosten te dekken.

De weerstandscapaciteit bestaat uit vier componenten:

- Het eigen vermogen
- De voorzieningen
- De onbenutte belastingcapaciteit
- De ruimte op de begroting

Voor Kredietbank Limburg betekent dit concreet dat de weerstandscapaciteit gelijk is aan het eigen vermogen, zoals dit op de balans wordt vermeld.

Het begrip risico wordt gedefinieerd als het gevaar voor schade of verlies als gevolg van interne en externe omstandigheden, dan wel als gebeurtenissen waarvan de kans bestaat dat ze optreden en negatieve gevolgen met zich mee kunnen brengen.

Het gaat daarbij om de volgende risico's:

- Risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd, omdat het niet mogelijk is een redelijke schatting van het bedrag van de schade of het verlies te maken;
- Risico's die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of het eigen vermogen.

Conform de statuten van de GR dient door het Algemeen Bestuur het maximale weerstandsvermogen (Eigen vermogen) te worden vastgesteld. Het betreffende artikel 30 lid 3 luidt als volgt:

Indien en voor zover de in het vorig lid bedoelde reserverekening een door het algemeen bestuur te bepalen bedrag overschrijdt, wordt het batig saldo in lid 1 bedoeld uitgekeerd aan de gemeenten op de basis, vermeld in lid 5.

Dit betekent concreet dat, indien het eigen vermogen een bepaalde hoogte overschrijdt, het meerdere wordt uitgekeerd aan de GR-deelnemers cf. de GR-methode.

Ten behoeve van de begroting 2017 is door Kredietbank Limburg een risico inventarisatie opgesteld. De samenvatting van de uitkomsten hiervan wordt in onderstaande risicoparagraaf beschreven waarnaar wij verwijzen.

Deze risico inventarisatie resulteert in een totaalbedrag van financiële risico's ad € 1.144.000 en rechtvaardigt o.i. een weerstandsvermogen dat gelijk is aan 6% van de exploitatielasten (exclusief mutatie voorziening), zoals besloten tijdens de Bestuursvergadering d.d. 19 januari 2012.

Voor 2017 resulteert deze methodiek in een maximaal weerstandsvermogen ad € 479.000. Het eigen vermogen bedraagt ultimo 2017 in werkelijkheid € 0 zodat er over 2017 geen terugbetalingsverplichting is conform de statuten van de GR artikel 30 lid 3b.

Risicoparagraaf

Onderstaand wordt in beknopte vorm de risico inventarisatie van Kredietbank Limburg weergegeven met daarbij een inschatting van de mogelijke (financiële) consequenties. Geen van de genoemde risico's heeft zich in het afgelopen jaar in ernstige mate voorgedaan. In dit jaarverslag kunt u in de toelichting op de baten en lasten lezen, hoe de verschillende posten zich ontwikkeld hebben in 2017 en hoe hierop gestuurd is als dat noodzakelijk was.

Tijdens het opstellen van de begroting 2017 (begin 2016) was Stratech nog niet inzichtelijk als risico. Inmiddels is gebleken dat het wel een risico is. We kijken hier terug op de begroting 2017 en op de daarin benoemde risico's.

1. Bezuinigingen

Het nog verder terugbrengen van overheidsgelden ten behoeve van gemeenten kan ertoe leiden dat gemeenten minder geld beschikbaar (kunnen) stellen voor schuldhulpverlening.

Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

2. Onderbesteding Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's)

Het achterblijven van de bestedingen van opdrachtgevers in vergelijking met de afspraken zoals die zijn gemaakt in de dienstverleningsovereenkomsten.

Om de bovenstaande risico's deels te ondervangen is het afsprakenkader rondom fluctuaties in de afname van dienstverlening van Kredietbank Limburg aangescherpt. Dit betekent een maximale afwijking van 10% van de realisatie ten opzichte van de dienstverleningsovereenkomst.

Het risico van de onderbesteding van de dienstverleningsovereenkomst heeft zich niet voorgedaan in 2017. De dienstverleningsovereenkomsten zijn in totaliteit wel lager dan de afspraken welke zijn gemaakt bij het opstellen van de begroting.

3. Flexibele schil van medewerkers in relatie tot ontslaguitkeringen

Van de organisatie wordt gevraagd flexibel om te gaan met de fluctuerende vraag naar dienstverlening van de opdrachtgevers. Daarom is het in stand houden van een flexibele schil van medewerkers noodzakelijk. Het werken met jaarcontracten en het aansluitend niet meer verlengen daarvan kan leiden tot ontslaguitkeringen. Kredietbank Limburg betaalt deze uitkeringen zelf omdat ze eigen risicodrager is.

Het inhuren van medewerkers via uitzend- en detacheringbureaus of via een zgn. payrollconstructie resulteert direct in meer kosten.

Kredietbank Limburg beperkt bovengenoemde risico's door het optimaal afstemmen van de formatie op de gevraagde dienstverlening. Maandelijks wordt de benodigde formatie bewaakt en waar nodig bijgestuurd. Onderlinge uitwisseling van formatie bij over- of onderbezetting tussen de regio's wordt ook toegepast.

Dit risico heeft zich in beperkte mate voorgedaan in 2017. Er is meer dan verwacht gebruik gemaakt van een ontslaguitkering. Diverse medewerkers van wie het contract niet is omgezet naar een vast dienstverband hebben een langere tijd nodig om een nieuwe betaalde baan te vinden.

4. Aanslag vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsbedrijven een feit. Ook op de Kredietbank Limburg is deze nieuwe wetgeving in beginsel van toepassing. Middels een inventarisatie in samenspraak met de fiscalisten van Deloitte en drie andere kredietbanken in Nederland zijn de gevolgen voor Kredietbank Limburg inzichtelijk gemaakt. De uiteindelijke fiscale positie voor de vennootschapsbelasting is in december 2016 formeel afgestemd met de Belastingdienst. De Belastingdienst heeft in een brief d.d. 28 februari 2017 geantwoord dat er over 2016, als gevolg van het negatieve exploitatieresultaat, geen belastingplicht voor de vennootschapsbelasting is ontstaan. Dit zal jaarlijks worden gezien.

Ook in 2017 is sprake van een negatief exploitatieresultaat. De verwachting is derhalve dat ook over 2017 geen belastingplicht zal ontstaan.

5. Concurrentie

Niet-GR opdrachtgevers kunnen, gedwongen door een aanbestedingsproces, kiezen voor een andere aanbieder dan Kredietbank Limburg als uitvoerder voor de schuldhulpverlening. Door maatwerk en het verder optimaliseren van de dienstverlening wordt het risico beperkt dat gekozen wordt voor een andere uitvoerder. Daarnaast wordt er actief gezocht naar nieuwe opdrachtgevers.

Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

6. Inklinken van de kredietportefeuille

De kredietportefeuille wordt al jaren gestaag kleiner, wat resulteert in lagere renteopbrengsten.

Aan opdrachtgevers wordt geadviseerd meer saneringskredieten te laten verstrekken als instrument van schuldhulpverlening als dit voor de klant het beste alternatief is. Hierdoor wordt het risico van verder inklinken van de kredietportefeuille verkleind maar bovenal worden klanten hierdoor nog beter geholpen.

Dit risico heeft zich in 2017 voorgedaan. De kredietportefeuille is in 2017 ca. € 400.000 gedaald. De rentebaten zijn met ca. € 36.000 gedaald ten opzichte van 2016.

7. Rente risico's

De onrust op de financiële markten kan resulteren in een rentestijging. De kans dat de huidige historisch lage rentepercentages op termijn zullen gaan stijgen is aanwezig. Het risico is beperkt omdat begin januari 2017 KBL geen geldleningen heeft. Het risico is beperkt tot het saldo van de rekening-courant.

Dit risico heeft zich in 2017 niet voorgedaan.

8. Afboekingen oninbare kredieten

Een telkens terugkerende factor in de negatieve resultaten betroffen de afboekingen op de uitstaande kredietportefeuille. Door het treffen van een voorziening voor oninbare kredieten belasten de afboekingen niet direct het exploitatieresultaat.

Het verstrekken- en incassobeleid is aangescherpt zodat noodzakelijke afboekingen van kredieten tot een minimum worden beperkt.

9. Aansprakelijkheidsrisico's

De aansprakelijkheidsrisico's, voor zover alle risico's bekend zijn, worden grotendeels afgedekt door de bedrijfs- en beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen.

In onderstaande tabel zijn de mogelijke financiële consequenties weergegeven van de hierboven beschreven risico's:

Risico	Maximaal fin. gevolgen	Kans	Perc.	Financieel risico
1 Bezuinigingen	1.000.000	Hoog	75%	750.000
2 Onderbesteding DVO's	500.000	Laag	25%	125.000
3 Flexibele schil	50.000	Hoog	75%	38.000
4 Aanslag vennootschapsbelasting	100.000	Middel	50%	50.000
5 Concurrentie	300.000	Middel	50%	150.000
6 Inklinken van de kred.portefeuille	30.000	Hoog	75%	23.000
7 Renterisico's	10.000	Hoog	75%	8.000
8 Afboekingen oninbare kredieten	-			-
9 Aansprakelijkheidsrisico's	-			-
	1.990.000			1.144.000

Uit bovenstaande opstelling blijkt dat de som van de potentiële financiële risico's € 1.144.000 bedraagt. Deze inschatting dient ter onderbouwing van het weerstandsvermogen, zoals beschreven in de vorige paragraaf.

Financiering

Treasurybeleid

Het treasurystatuut van Kredietbank Limburg gaat in op het besturen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen. Kredietbank Limburg heeft voor 2017 geen specifieke beleidsvoornemens geuit ten aanzien van treasury. De organisatie heeft gedurende 2017 geen uitzettingen van gelden gedaan.

Het renteprotocol is een vast agendapunt binnen Kredietbank Limburg. Op basis van dit protocol wordt regelmatig de financieringsbehoefte in beeld gebracht en bepaald hoe deze wordt ingevuld, t.w. met kort, (middel-)lang of lang vermogen. Uitgangspunt hierbij is dat een aandeel van het uitstaand saldo (incl. achterstanden) als een "ijzeren voorraad" wordt beschouwd welke in principe op (middel-) lange termijn moet worden gefinancierd. De ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt worden hierbij nauwlettend gevolgd. De financiering in 2017 bestaat uit het rekening-courantkredietfaciliteit met een maximum van € 2.500.000.

Schatkistbankieren

De verplichting tot schatkistbankieren geldt alleen voor de overtollige eigen middelen van de Kredietbank Limburg. De gelden van cliënten zijn hiervan uitgezonderd. Het drempelbedrag voor het afstorten van overtollige middelen bedraagt € 250.000. De eigen middelen van Kredietbank Limburg zijn het gehele jaar onder genoemd drempelbedrag gebleven zodat er geen verplichting tot afstorten was in 2017.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet voor het jaar 2017 is op basis van de werkelijke cijfers vastgesteld op € 655.000 (8,2% van het lastentotaal).

Ultimo 2010 is met de provinciale toezichthouder afgesproken dat de kasgeldlimiet met ingang van 2011 wordt bepaald op € 2.500.000. Deze ontheffing is op 1 november 2017 verlengd voor de jaren 2018 tot en met 2022. Deze ontheffing is nodig in verband met bovengenoemde rekening-courantkredietfaciliteit met een maximum van € 2.500.000.

Financiële kengetallen

Conform artikel 11 van het BBV wordt de financiële positie weergegeven door middel van een uniforme basisset van financiële kengetallen. Dit betreft de volgende vijf kengetallen:

- Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit

De eerste twee kengetallen worden in dit jaarverslag gepresenteerd. De overige kengetallen zijn niet van toepassing voor de Kredietbank Limburg. De berekening van de kengetallen is conform de ministeriële richtlijnen voor de wijze waarop kengetallen worden vastgesteld en opgenomen in de begroting en het jaarverslag van provincies en gemeenten (Stcrt. 2015, 20619).

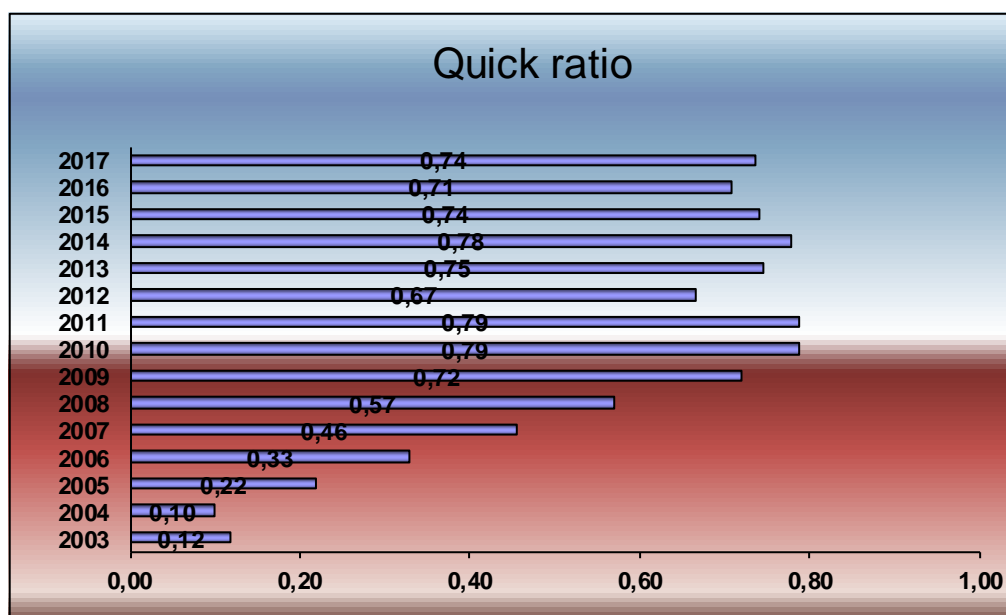
Kengetallen	2016	2017
Netto schuldquote	2%	1%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	50%	45%
Solvabiliteitsratio	1%	0%

De netto schuldquote geeft inzicht in de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Kredietbank Limburg in staat is zijn financiële verplichtingen te voldoen. De GR-gemeenten staan garant voor de financiële risico's van Kredietbank Limburg.

Liquiditeitspositie

De liquiditeitspositie van Kredietbank Limburg wordt vanuit van vlottende activa exclusief de uitstaande kredieten (Quick ratio) in verhouding tot de vlottende passiva bepaald.

Dit geeft het volgende beeld:

De liquiditeitsplanning bij Kredietbank Limburg ten behoeve van de intensivering van de treasury activiteiten is een maandelijks terugkerende activiteit. Doel hiervan is inzicht te verschaffen in de liquiditeitspositie en de financieringsbehoefte.

Ten aanzien van het beheer van de leningenportefeuille (o/g) heeft Kredietbank Limburg haar activiteiten primair gefinancierd met het rekening-courantkrediet van de BNG.

Daarnaast heeft de BNG aanvullende mogelijkheden om de financieringsbehoefte, indien nodig, in te kunnen vullen.

Kerngegevens

Deelnemende gemeenten	Aantal inwoners per 01-01-2017	Aantal inwoners per 01-01-2016
Brunssum	28.358	28.448
Heerlen	87.189	87.406
Kerkrade	45.937	46.023
Landgraaf	37.458	37.465
Maastricht	122.753	122.533
Sittard-Geleen	93.319	93.555
Totale	415.014	415.430

Jaarrekening 2017

Kredietbank Limburg

Balans per 31 december 2017 (na resultaatsbestemming)

	2017	2016
Vaste activa met economisch nut		
Verbouwingen	0	0
Automatisering	50.089	185.641
Inventaris en inrichting	17.310	37.024
Totaal materiële vaste activa met economisch nut	67.399	222.665
Financiële vaste activa		
Kredieten	3.457.479	3.611.454
Vlottende Activa		
Vorderingen op openbare lichamen	2.353.051	2.737.376
Overige Vorderingen	965.981	1.083.545
Overlopende activa	52.229	65.492
Liquide Middelen	4.745.860	3.708.836
Totaal vlottende activa	8.117.121	7.595.249
Totaal	11.641.999	11.429.368
Vaste Passiva		
Eigen vermogen	76.331	445.424
Resultaat vóór verliesverrekening	-468.163	-369.093
Bijdrage GR-gem. in exploitatieres.	391.832	0
Eigen vermogen ult. verslagperiode	0	76.331
Vaste Schulden	618.401	641.806
Totaal vaste passiva	618.401	718.137
Vlottende Passiva		
Overige Schulden	10.856.918	10.278.740
Overlopende Passiva	166.680	432.490
Totaal vlottende passiva	11.023.598	10.711.230
Totaal	11.641.999	11.429.368

Staat van baten en lasten 2017 t.o.v. de begroting

	Begroting 2017	Realisatie 2017
Rentemarge	370.000	302.625
Baten:		
Intakegesprekken kredietverlening	126.000	100.044
Schuldhelpverlening	3.808.000	4.089.319
Budgetbeheerrekening	1.351.000	1.199.017
WSNP verklaringen	122.000	67.812
Bewindvoering	1.602.000	1.696.193
Opbrengst projecten	25.000	35.610
Bijdragen gemeenten in exploitatieresultaat	0	391.832
Deelname GR-gem. in voorziening kredietport.	100.000	5.595
Overige baten	5.000	19.953
	7.139.000	7.605.375
Totaal baten	7.509.000	7.908.000
Lasten:		
Salarissen	5.582.000	6.120.422
Overige personeelslasten	145.000	136.283
Ontslaguitkeringen	40.000	55.084
Afschrijvingen	193.000	155.266
Huisvestingslasten	254.000	224.653
Bureau/administratielasten	818.000	969.832
Beheerslasten	311.000	317.195
Mutatie voorziening	100.000	5.595
	7.443.000	7.984.331
Totaal lasten boekjaar	7.443.000	7.984.331
Lasten voorgaande boekjaren	0	0
Totaal lasten	7.443.000	7.984.331
Saldo van baten en lasten	66.000	-76.331
Mutaties reserves	-66.000	76.331
Gerealiseerde resultaat	0	0

Staat van baten en lasten 2017 t.o.v. 2016

	Realisatie 2017	Realisatie 2016
Rentemarge	302.625	338.969
Baten:		
Intakegesprekken kredietverlening	100.044	112.230
Schuldhelpverlening	4.089.319	4.048.701
Budgetbeheerrekening	1.199.017	1.285.744
WSNP verklaringen	67.812	97.051
Bewindvoering	1.696.193	1.567.301
Opbrengst projecten	35.610	13.863
Bijdragen gemeenten in exploitatieresultaat	391.832	-
Deelname GR-gem. in voorziening kredietport.	5.595	71.743
Overige baten	19.953	21.564
	7.605.375	7.218.195
Totaal baten	7.908.000	7.557.165
Lasten:		
Salarissen	6.120.422	5.902.548
Overige personeelslasten	136.283	289.277
Ontslaguitkeringen	55.084	72.773
Afschrijvingen	155.266	175.368
Huisvestingslasten	224.653	235.052
Bureau/administratielasten	969.832	891.539
Beheerslasten	317.195	287.958
Mutatie voorziening	5.595	71.743
Totaal lasten boekjaar	7.984.331	7.926.258
Lasten voorgaande boekjaren	-	-
Totaal lasten	7.984.331	7.926.258
Saldo van baten en lasten	-76.331	-369.093
Mutaties reserves	76.331	369.093
Gerealiseerde resultaat	0	0

Verdeling van de lasten in directe kosten en overhead

Conform de richtlijnen van het BBV (Notitie Overhead) is in onderstaand overzicht de verdeling weergegeven van de totale lasten in directe kosten en overhead weergegeven:

		2017
Salarissen	Directe kosten	€ 4.590.317
	Overhead	€ 1.530.106
	Totaal	<u>€ 6.120.422</u>
Overige personeelslasten	Directe kosten	€ 102.212
	Overhead	€ 34.071
	Totaal	<u>€ 136.283</u>
Ontslagitkeringen	Directe kosten	€ -
	Overhead	€ 55.084
	Totaal	<u>€ 55.084</u>
Afschrijvingen	Directe kosten	€ -
	Overhead	€ 155.266
	Totaal	<u>€ 155.266</u>
Huisvestingslasten	Directe kosten	€ -
	Overhead	€ 224.653
	Totaal	<u>€ 224.653</u>
Bureau- en administratielasten	Directe kosten	€ 222.653
	Overhead (deels)	€ 59.186
	Totaal	<u>€ 281.839</u>
	Overhead (geheel)	<u>€ 687.993</u>
		€ 687.993
Beheerslasten	Directe kosten	€ -
	Overhead	€ 317.195
	Totaal	<u>€ 317.195</u>
Mutatie voorziening	Directe kosten	€ -
	Overhead	€ 5.595
	Totaal	<u>€ 5.595</u>
Totale directe kosten		€ 4.915.181
Totale overhead		€ 3.069.149
Totale lasten		€ 7.984.331

De verdeling heeft plaatsgevonden op basis van fte per functie, beloningen per functie en schattingen.

In de begroting 2017 was bovenstaande verdeling niet opgenomen, zodat een vergelijking niet mogelijk is. Vanaf de jaarrekening 2018 zal de vergelijking jaarlijks plaatsvinden.

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht volgens de indirecte methode

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Bedrijfsresultaat vóór verliesverrekening	-468.163	-369.093
Afschrijvingen (en overige waarde veranderingen)	155.266	175.368
<i>Veranderingen in werkkapitaal:</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	384.326	-473.193
Overige Vorderingen	117.564	371.432
Overlopende activa	13.263	20.690
Overige Schulden	578.176	1.234.263
Overlopende passiva	-265.810	-46.908
Bijdrage GR-gemeenten in exploitatieresultaat	391.832	-
	<u>1.374.616</u>	<u>1.281.652</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	906.453	912.559
Financiële baten	-	-
Financiële lasten	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	906.453	912.559
Investerings in immateriële en materiële vaste activa	-	-
Desinvesteringen materiële vaste activa	-	-
Mutaties financiële vaste activa	153.976	-455.012
	<u>153.976</u>	<u>-455.012</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	153.976	-455.012
Ontvangsten uit langlopende schulden	-	-
Aflossing van langlopende schulden	-	-
Mutatie achtergestelde leningen	-23.405	753
	<u>-23.405</u>	<u>753</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-23.405	753
	<u>-23.405</u>	<u>753</u>
Mutatie liquide middelen	1.037.024	458.300
Stand liquide middelen 1/1	3.708.836	3.250.536
Stand liquide middelen 31/12	4.745.860	3.708.836
Mutatie liquide middelen	1.037.024	458.300

Het kasstroomoverzicht bevat tevens de mutaties van middelen die door Kredietbank Limburg beheerd worden ten behoeve van de cliënten.

Resultaatanalyse 2017 t.o.v. 2016

Het reguliere exploitatieresultaat 2017 vóór winstbestemming op basis van artikel 30 van de Gemeenschappelijke Regeling en voor verliesverrekening bedraagt voor verliesverrekening € 468.000 negatief. De verliesverrekening (bijdrage GR-gemeenten in exploitatieresultaat) over 2017 bedraagt € 392.000.

De najaarsmarap 2017 sloot met een verwacht negatief exploitatieresultaat van € 535.000. Het verschil ad € 67.000 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere bureau- en administratielasten (a.g.v. onderhandelingen met Stratech).

Het negatieve reguliere exploitatieresultaat over 2016 bedroeg € 369.000. Het exploitatieresultaat over 2017 is derhalve € 99.000 lager dan in 2016. De mutatie in de voorziening m.b.t. de kredietportefeuille bedraagt in 2017 € 6.000.

In hoofdlijnen zijn de volgende oorzaken aan te wijzen voor de ontwikkeling van het reguliere exploitatieresultaat ten opzichte van 2016:

- Lagere rentemarge (€ 36.000)
De ontvangen rentebaten zijn lager dan in 2016, mede als gevolg van de daling van de kredietportefeuille en het verlaagde (gemiddelde) rentepercentage vanaf 1 januari 2016.
- Meer schuldhulpverlening (€ 41.000)
De opbrengsten schuldhulpverlening zijn in totaliteit toegenomen. Met name de GR-gemeenten lieten een toename van de facturatie van producten schuldhulpverlening zien (nufacturatie 2016 en voorfacturatie).
- Minder budgetbeheer (€ 87.000)
In 2017 is het aantal budgetbeheerpakketten gedaald.
- Meer baten bewindvoering (€ 129.000)
Als gevolg van de stijging van het aantal uitgesproken bewinden is de opbrengst bewindvoering substantieel gestegen.
- Minder overige dienstverlening (€ 22.000)
De ontwikkeling van de overige dienstverlening van KBL (WSNP-verklaringen etc.) ten behoeve van de opdrachtgevers en cliënten resulteerde in 2017 per saldo in een daling van de omzet ten opzichte van 2016. Voornaamste oorzaak hiervan is de daling van de opbrengsten WSNP-verklaringen.
- Toename van de post personele lasten (€ 47.000)
De gemiddelde formatie in 2017 en 2016 was circa. 107 fte resp. 101 fte. De brutolonen zijn hoger in 2017 als gevolg van de indexering, de jaarlijkse anciënniteit en promoties naar de eindschaal. Het ontvangen ziekengeld is beduidend hoger als gevolg van een restitutie van het UWV in verband met een WIA-uitkering. De inhuur van uitzendkrachten is in 2017 aanzienlijk lager dan in 2016. De ontslaguitkeringen zijn in 2017 lager dan in 2016. Kredietbank Limburg heeft als eigen risicodragers een wachtgeldverplichting.
- Lagere afschrijvingen (€ 20.000)
De afschrijvingslasten zijn lager als gevolg van bereiken van het einde van afschrijvingstermijnen.
- Lagere huisvestingslasten (€ 10.000)

De huisvestingslasten zijn lager als gevolg van een eenmalige afrekening.

- Hogere bureau- en administratielasten (€ 78.000)
De hogere kosten t.o.v. 2016 betreffen met name de kosten van automatisering en de telefoon- en portokosten.
- Hogere beheerslasten (€ 29.000)
De hogere beheerslasten betreffen met name hogere studiekosten en kosten fiscale en administratieve ondersteuning.

In deze jaarrekening zal op postenniveau een nadere analyse worden gegeven van deze posten.

Begrotingsrechtmatigheid

In het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) is bepaald dat organisaties per programma verantwoording dienen af te leggen over hun uitgaven in relatie tot de begroting. Aangezien Kredietbank Limburg één programma uitvoert, beperkt deze verantwoording zich tot de totale exploitatielasten. De werkelijke lasten in het boekjaar 2017 bedragen € 7.984.000. De lasten conform de begroting 2017 bedragen € 7.443.000. De begroting is hiermee overschreden met een bedrag van € 541.000. De grootste verschillen worden onderstaand toegelicht:

- De personele lasten zijn € 544.000 hoger dan begroot. Deze overschrijding heeft een 3-tal oorzaken:
 - Er waren ca. een 6-tal, niet voorziene, langdurig zieke medewerkers welke grotendeels zijn vervangen door tijdelijke medewerkers.
 - De caseload van beschermingsbewind bevat steeds meer complexe dossiers, welke niet binnen de daarvoor gestelde normuren kunnen worden afgewikkeld. Dit betreft ca. een 3-tal medewerkers.
 - Voor het optimaliseren van Stratech is nog steeds extra ondersteuning nodig om de dienstverlening aan de cliënten te kunnen waarborgen. Dit betrof in 2017 ca. een 4-tal medewerkers.

De vervanging van langdurig zieken is in 2017 zo sober mogelijk opgelost. De kosten van externe inhuur zijn lager dan oorspronkelijk begroot. Dit betreft externe inhuur van medewerkers door middel van payroll contracten. De overige personeelslasten zijn hoger dan begroot. De wachtgeldverplichtingen zijn ook hoger dan begroot.

- De afschrijvingslasten zijn € 38.000 lager dan begroot. Het verschil ontstaat omdat ten tijde van het opstellen van de begroting 2017 er nog geen volledig beeld was op de investeringen in 2016.
- De huisvestingslasten zijn € 29.000 lager dan begroot als gevolg van incidentele posten.
- De bureau- en administratielasten zijn € 152.000 hoger dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere kosten van automatisering:
 - Er zijn kosten in verband met Stratech gemaakt ten behoeve van het verder implementeren van het pakket.
 - Onze ICT-beheerder heeft diverse noodzakelijk aanpassingen in het netwerk moeten doorvoeren, o.a. inzake security. Daarnaast zijn ook de maandelijkse licentiekosten verhoogd.
 - Ook in het kader van de digitalisering zijn er meer kosten noodzakelijk gebleken.
- De beheerslasten zijn € 6.000 hoger dan begroot.
- De mutatie voorziening m.b.t. de kredietportefeuille is € 94.000 lager dan begroot. Hier staat de Deelname GR-gemeenten in voorziening kredietportefeuille tegenover voor hetzelfde bedrag.

In de najaarsmarap 2017 is aangegeven dat de exploitatielasten over het boekjaar 2017 hoger zouden zijn dan de begroting (€ 694.000). De feitelijke overschrijding van de begroting bedraagt € 541.000, dit is per saldo € 153.000 lager. Dit wordt veroorzaakt door de lagere kosten salarissen (€ 1.000), lagere bureau- en administratiekosten (€ 46.000) en lagere overige lasten (€ 12.000). Bovendien was er ten tijde van het samenstellen van

de najaarsmarap nog geen duidelijkheid over de hoogte van de mutatie van de voorziening voor oninbaarheid. In de najaarsmarap 2017 is voor de mutatie van de voorziening gerekend met een bedrag ad € 100.000 terwijl dit in werkelijkheid € 6.000 bedraagt. Dit is in een verschil van € 94.000. De voorziening wordt één keer per jaar berekend.

Het bestuur is tijdens de bestuursvergaderingen en op de afgesproken informatiemomenten via de voor- en najaarsmarap tijdig en correct op de hoogte gesteld van de verwachte kostenoverschrijding.

Het Algemeen Bestuur heeft in dit kader aangegeven dat de kostenoverschrijding derhalve niet hoeft te worden meegewogen bij de beoordeling van de jaarrekening 2017.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

De terminologie die in deze jaarrekening voor de posten in de balans en staat van baten en lasten wordt gehanteerd, wijkt op enkele onderdelen af van het voorgeschreven jaarrekeningmodel volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Wij zijn echter van mening dat deze afwijkende terminologie het inzicht voor de gebruikers in de jaarrekening van Kredietbank Limburg ten goede komt omdat hiermee meer recht wordt gedaan aan de verantwoording over de specifieke activiteiten van Kredietbank Limburg op het gebied van schuldhulpverlening, budgetbeheer, beschermingsbewind en sociale kredietverlening.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Met ingang van 1 januari 2016 is Kredietbank Limburg belastingplichtig in het kader van de wet Vennootschapsbelasting. Er is met de Belastingdienst overleg geweest over de fiscale status van de activiteiten van Kredietbank Limburg. Dit zal naar verwachting ertoe leiden dat geen van de activiteiten van Kredietbank Limburg belast zullen worden in het kader van de vennootschapsbelasting.

Materiële vaste activa met economisch nut

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Verbouwing	15 jaar
Automatisering	4 jaar
Inventaris en inrichting	4-10 jaar

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd, indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Kredieten

Kredieten worden gewaardeerd op de nominale waarde, waarbij v.w.b. de integrale kredietportefeuille een voorziening is gevormd voor verwachte oninbaarheid van de kredieten. Deze voorziening wordt statisch bepaald op basis van een evaluatie van de volwaardigheid van de per ultimo van een jaar openstaande kredieten. Hieronder zijn begrepen de vorderingen op cliënten.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Deze voorziening wordt statisch bepaald op basis van een evaluatie van de volwaardigheid van de per ultimo van een jaar openstaande vorderingen. De spaartegoeden van cliënten die onder bewindvoering staan, worden in de jaarrekening onder de vlottende activa opgenomen. Onder de kortlopende schulden is de terugbetalingsverplichting van deze tegoeden aan de cliënten opgenomen. Terugbetaling vindt plaats op het moment dat de bewindvoering is komen te vervallen.

Vaste schulden

Onder de vaste schulden zijn begrepen de achtergestelde leningen die, in overeenstemming met de bepalingen bij de oprichting van de Gemeenschappelijke Regeling (GR), door zowel de aan de GR deelnemende gemeenten als de uittredende GO-gemeenten gestort zijn. Deze achtergestelde leningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Onder de kortlopende schulden is de post 'crediteuren cliënten' opgenomen. Deze schulden worden tegen de nominale waarde opgenomen en hebben betrekking op verschuldigde bedragen aan crediteuren van cliënten van Kredietbank Limburg. Verantwoording van deze schulden vindt deels plaats bij ontvangst van de factuur en deels op basis van onderliggende budgetplannen. Onder de liquide middelen is een bankrekening opgenomen waarop de gelden van de cliënten ontvangen worden. Deze bankrekening wordt gebruikt voor de betaling van de verschuldigde bedragen aan crediteuren van cliënten van Kredietbank Limburg.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld conform de indirecte methode. Het kasstroomoverzicht bevat tevens de mutaties van middelen die door Kredietbank Limburg beheerd worden ten behoeve van de cliënten.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient de directie, in overeenstemming met algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Toelichting op de balans

Materiële vaste activa met economisch nut		2017		2016
	€	67.399	€	222.665

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Verbouwingen	Automatisering	Inventaris	Totaal
Stand per 1 januari 2017				
Aanschafwaarde	2.043.677	2.885.187	991.476	5.920.340
Cumulatieve afschrijvingen	2.043.677	2.699.546	954.452	5.697.675
Boekwaarde	-	185.641	37.024	222.665
Mutaties in 2017				
Investeringen	-	-	-	-
Desinvesteringen	-	-	-	-
Afschrijvingen	-	135.552	19.714	155.266
	-	135.552-	19.714-	155.266-
Stand per 31 december 2017				
Aanschafwaarde	2.043.677	2.885.187	991.476	5.920.341
Cumulatieve afschrijvingen	2.043.677-	2.835.098-	974.166-	5.852.941-
Boekwaarde	-	50.089	17.310	67.399

In 2017 hebben geen investeringen plaatsgevonden. Conform 2016 zijn in 2017 uitgaven, in het kader van de implementatie van Stratech, niet geactiveerd maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie geboekt.

Investeringen worden lineair afgeschreven. Verbouwingen worden afgeschreven in 15 jaar. Inventaris en inrichting wordt afgeschreven in 4 of 10 jaar. Automatisering wordt afgeschreven in 4 jaar.

Kredieten		2017		2016
	€	3.457.479	€	3.611.454

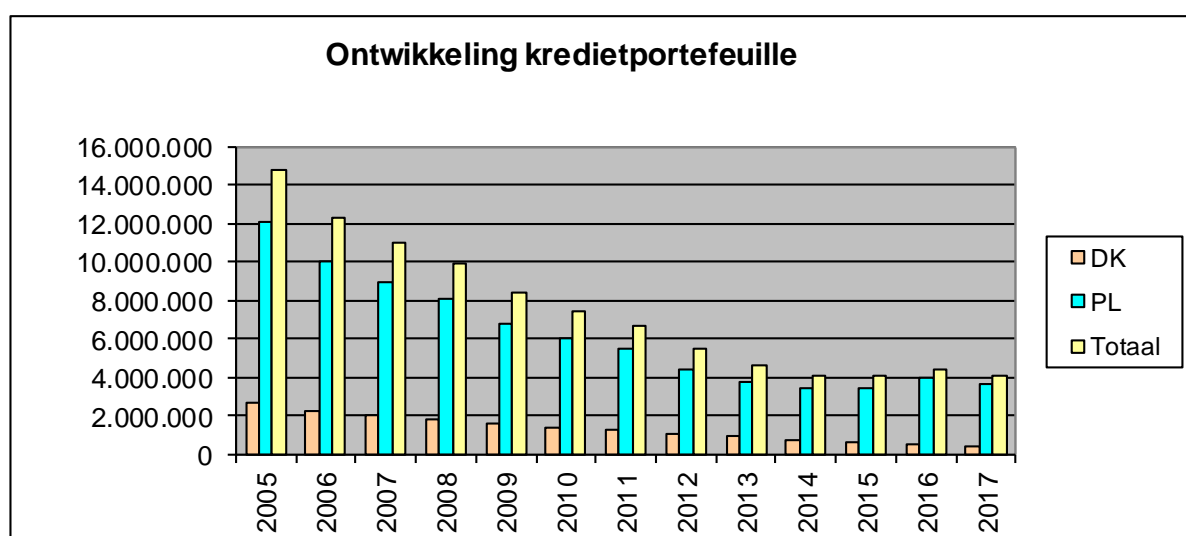
De samenstelling van de kredieten is als volgt:

Persoonlijke leningen	3.673.505	3.965.693
Doorlopende kredieten	371.672	489.738
	4.045.177	4.455.432
Voorziening oninbare kredieten	-587.698	-843.978
	3.457.479	3.611.454

Onderstaand is het verloop van de doorlopende kredieten en persoonlijke leningen van 2005 tot met 2017 weergegeven:

	Persoonlijke leningen (PL)	Doorlopende kredieten (DK)	Totale kredietportefeuille
2005	12.098.149	2.681.324	14.779.472
2006	10.077.514	2.278.632	12.356.146
2007	8.928.807	2.054.240	10.983.047
2008	8.138.362	1.785.263	9.923.625
2009	6.811.452	1.643.090	8.454.543
2010	6.042.546	1.399.233	7.441.779
2011	5.475.790	1.255.761	6.731.551
2012	4.472.244	1.070.463	5.542.707
2013	3.764.911	911.608	4.676.519
2014	3.394.331	728.915	4.123.246
2015	3.482.842	643.902	4.126.744
2016	3.965.693	489.738	4.455.432
2017	3.673.505	371.672	4.045.177

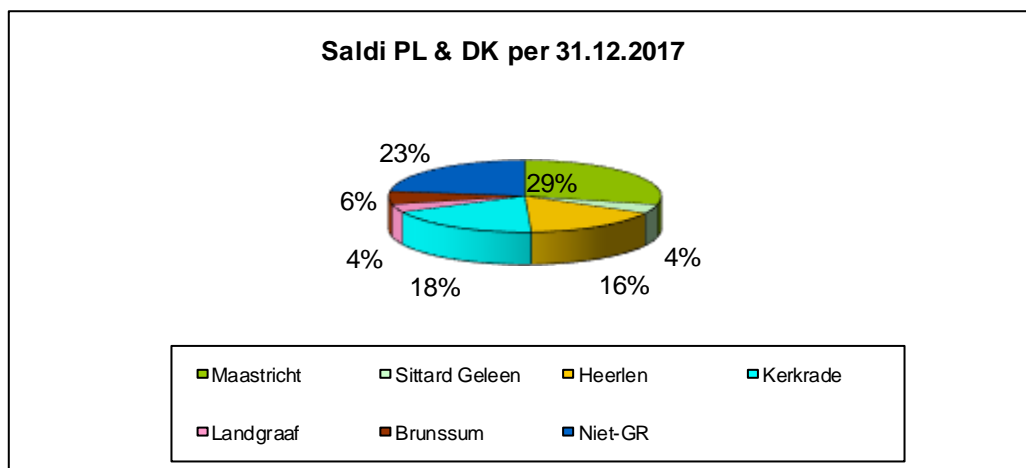
De informatie uit de tabel is vertaald naar de volgende grafiek:

De verdeling van de lening portefeuille is als volgt:

	PL		DK		TOTAAL
	aantal	bedrag	aantal	bedrag	
Maastricht	573	1.157.969	5	6.526	1.164.495
Sittard Geleen	123	144.655	11	22.369	167.024
Heerlen	395	587.283	15	73.654	660.937
Kerkrade	265	677.099	6	67.142	744.241
Landgraaf	96	147.685	-	-	147.685
Brunssum	119	169.190	8	67.055	236.245
Totaal GR	1.571	2.883.880	45	236.746	3.120.626
Niet-GR	459	789.625	18	134.926	924.551
TOTAAL	2.030	3.673.505	63	371.672	4.045.177

De verdeling van de lening portefeuille over de GR deelnemers is in de volgende grafiek inzichtelijk gemaakt.

Voorziening oninbare kredieten:

Kredieten worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Op basis van een integrale beoordeling van de kredietportefeuille is gebleken dat een voorziening ter grootte van € 587.698 nodig is. Dit bedrag bestaat uit een gedeelte betreffende verstrekte kredieten vóór 2005 (€ 480.757) en een gedeelte betreffende kredieten vanaf 2005 (€ 106.941).

Onderstaand worden de voorzieningen over de periode vóór en vanaf 2005 toegelicht.

Voorziening kredieten vóór 2005	2017	2016
Stand van de voorziening per 01-01	712.645	825.188
Dotatie	- 3.694	42.468
Onttrekking	228.194	155.012
Stand van de voorziening per 31-12	480.757	712.645

Bovengenoemde onttrekkingen betreffen het afboeken van leningen. Deze afboekingen zijn te verdelen in grofweg vier categorieën:

1. De WSNP is na drie jaar afgelopen waardoor cliënt schuldenvrij is;
2. Cliënt komt te overlijden en de eventuele erfgenamen verwerpen de erfenis of de boedel is leeg;
3. Cliënten zijn vertrokken en onbekend is waarheen, de zogenaamde VOW-cliënten;
4. Cliënten waarvan het traject minnelijke regeling correct doorlopen is.

In het volgend overzicht staat per gemeente aangegeven wat het bedrag van de afboekingen is geweest van haar inwoners, inclusief de vermelding van de categorie waarin de afboeking te plaatsen is. Dit betreft de afboekingen van leningen welke zijn verstrekt vóór 2005:

Gemeente	WSNP	Overlijden	ASR	VOW/Geen verhaal	Deurwaarder kosten/rente/geen verhaal	Totaal
Duitsland	€ 1.028			€ 2.104		€ 3.131
Belgie				€ 11.794		€ 11.794
Sittard-Geleen				€ 30.258		€ 30.258
Heerlen	€ 1.959	€ 986	€ 1.324	€ 2.241		€ 6.511
Kerkrade			€ 11.990	€ 57.486	€ 7.669	€ 77.144
Landgraaf					€ 1.894	€ 1.894
Maastricht					€ 1.606	€ 1.606
Overige	€ 31.338			€ 39.941	€ 11.551	€ 82.829
VOW				€ 13.028		€ 13.028
Totaal 2017	€ 34.325	€ 986	€ 13.314	€ 156.851	€ 22.719	€ 228.194
In procenten	15%	0,4%	6%	69%	10%	100%
Totaal 2016	€ 18.775	€ 59.496	€ 3.313	€ 66.669	€ 6.759	€ 155.012
In procenten	12%	38%	2%	43%	4%	100%

De kredietportefeuille m.b.t. leningen welke zijn verstrekt vanaf 2005 kent een veel positiever verloop. De afboekingen op verstrekte leningen vanaf 1 januari 2005 zijn tot nu toe minimaal.

Voorziening kredieten vanaf 2005	2017	2016
Stand van de voorziening per 01-01	131.333	145.114
Dotatie	9.289	29.274
Ottrekking	33.681	43.055
Stand van de voorziening per 31-12	106.941	131.333

De verdeling van de categorieën afboekingen 2017 over de gemeenten is als volgt:

Gemeente	WSNP	Overlijden	ASR	VOW/Geen verhaal	Deurwaarder kosten/rente/geen verhaal	Totaal
Brunssum			€ 1.437			€ 1.437
Sittard-Geleen	€ 5.427		€ 3.679	€ 1.293		€ 10.398
Heerlen	€ 4.847		€ 4.921	€ 2.331		€ 12.099
Kerkrade	€ 1.482			€ 1.758		€ 3.240
Landgraaf			€ 655			€ 655
Maastricht		€ 1.179	€ 900		€ 1.042	€ 3.122
Overige	€ 379			€ 825		€ 1.204
VOW				€ 1.525		€ 1.525
Totaal 2017	€ 12.135	€ 1.179	€ 11.593	€ 7.733	€ 1.042	€ 33.681
In procenten	36%	4%	34%	23%	3%	100%
Totaal 2016	€ 131	€ 2.078	€ 16.105	€ 20.675	€ 4.066	€ 43.055
In procenten	0%	5%	37%	48%	9%	100%

Vorderingen op openbare lichamen	2017	2016
	€ 2.353.051	€ 2.737.376

Het vorderingensaldo per 31 december 2017 bestaat uit:

Omschrijving	2017	2016
Deelname GR gemeenten in voorziening kredietport.	849.574	1.042.045
Bijdrage GR-gemeenten in exploitatieresultaat	391.832	0
Diensten GR-gemeenten	1.031.170	1.527.000
Diensten Niet-GR gemeenten	80.475	168.331
Totaal	2.353.050	2.737.376

De totale deelname van GR gemeenten in de voorziening kredietportefeuille bedraagt per 31 december 2017 € 849.574 en kan worden verdeeld over verstrekte kredieten van vóór 2005 € 708.951 en vanaf 2005 € 140.623.

Overige vorderingen	2017	2016
	€ 965.981	€ 1.083.545

Dit betreffen de van cliënten overgedragen liquiditeiten die Kredietbank Limburg beheert voor deze cliënten in het kader van de bewindvoering. Onder de kortlopende schulden is de terugbetalingsverplichting van deze tegoeden aan de cliënten opgenomen (overige schulden).

Overlopende activa	2017	2016
	€ 52.229	€ 65.492

De overlopende activa kunnen als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	2017	2016
Nog te ontvangen bedragen	25.459	23.697
Vooruitbetaalde bedragen	26.770	41.795
Totaal	52.229	65.492

Nog te ontvangen bedragen

De nog te ontvangen bedragen per 31 december bestaan uit:

Omschrijving	2017	2016
Nog te ontvangen rente	352	1.202
Overige nog te ontvangen bedragen	25.107	22.495
Totaal	25.459	23.697

De overige nog te ontvangen bedragen betreft hoofdzakelijk de nog te vorderen BTW over het boekjaar 2017 ad € 11.937.

Vooruitbetaalde bedragen

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december bestaan uit:

Omschrijving	2017	2016
Vooruitbetaalde huur	461	344
Vooruitbetaald onderhoud	5.930	28.778
Vooruitbetaalde verzekeringen	7.599	6.191
Overige vooruitbetaalde bedragen	12.781	6.481
Totaal	26.770	41.795

Liquide middelen	2017	2016
	€ 4.745.860	€ 3.708.836

De liquide middelen per 31 december bestaan uit:

	2017	2016
Kasmiddelen	4.115	7.569
Bank - en girorekeningen	4.741.745	3.701.267
Totaal	4.745.860	3.708.836

De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

Onder de liquide middelen zijn 2 bankrekeningen (inzake schuldhulpverlening en beschermingsbewind) bij de Bank Nederlandse Gemeenten opgenomen waarop de gelden van cliënten worden ontvangen. Deze bankrekeningen worden gebruikt ten behoeve van de betaling van de verschuldigde bedragen aan de crediteuren van cliënten en aan cliënten. Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een kredietovereenkomst gesloten die voorziet in rentecompensatie van de betaalrekeningen van Kredietbank Limburg. Om deze reden worden de betaalrekeningen gesaldeerd opgenomen in de jaarrekening. De kredietfaciliteit bij de Bank Nederlandse Gemeenten bedraagt maximaal € 2,5 miljoen. Er zijn geen zekerheden afgegeven. De eigen middelen van Kredietbank Limburg zijn het gehele jaar onder het drempelbedrag ad € 250.000 gebleven zodat er, in het kader van het schatkistbankieren, geen verplichting tot afstorten was in 2017.

Eigen vermogen en resultaat	2017		2016	
	€	0	€	76.331
Het eigen vermogen per 1 januari		76.331		445.424
Resultaat boekjaar vóór verliesverrekening		468.163-		369.093-
Bijdrage gemeenten in exploitatieresultaat		391.832		0
Het eigen vermogen per 31 december		0		76.331
Af te dragen aan GR-gemeenten		0		0
Eigen vermogen per saldo		0		76.331

Conform artikel 30 lid 4 wordt een eventueel tekort volgens de verlies- en winstrekening van de bank, voor zover het niet het eigen vermogen kan worden afgeschreven, door de gemeenten vergoed.

Tijdens de bestuursvergadering van 1 december 2017 is besloten dat het negatieve exploitatieresultaat wordt gecompenseerd door de GR-gemeenten, na verrekening van het nog aanwezige eigen vermogen. Door de bijdrage van de gemeenten in het exploitatieresultaat ad € 391.832 is het eigen vermogen per 31 december 2017 nihil.

Tijdens de bestuursvergadering van 19 januari 2012 is besloten dat het weerstandsvermogen is bepaald op 6% van de exploitatielasten (exclusief mutatie voorziening). De berekening van het weerstandsvermogen ultimo 2017 blijkt uit onderstaande opstelling:

weerstandvermogen		
Lasten excl. mutatie voorziening	7.978.736	7.854.515
Weerstandvermogen 6%	478.724	471.271
Eigen vermogen na winstbestemming	0	76.331
Af te dragen aan GR-gemeenten	0	0

Aangezien het eigen vermogen na winstbestemming per ultimo boekjaar nihil is, is er geen terugbetalingsverplichting op grond van artikel 30 lid 3 van de GR verschuldigd.

Over het boekjaar 2016 is het negatieve exploitatieresultaat ad € 369.093 afgeboekt van het eigen vermogen.

Vaste schulden	2017		2016	
	€	618.401	€	641.806

De vaste schulden per 31 december bestaan uit:

	2017	2016
Achtergestelde leningen	618.401	641.806
Totaal	618.401	641.806

Achtergestelde leningen

De diverse gemeenten hebben de achtergestelde leningen gestort, in overeenstemming met de bepaling bij de oprichting van de Gemeenschappelijke Regeling. Onderstaand volgt een overzicht met hierin gespecificeerd de bedragen per gemeente:

Achtergestelde leningen deelnemers GR	2017	2016
Brunssum	59.674	59.674
Heerlen	121.890	121.890
Kerkrade	91.104	91.104
Landgraaf	60.430	60.430
Maastricht	154.720	154.720
Sittard-Geleen	127.793	127.793
Totaal	615.611	615.611

Achtergestelde leningen uittredende GO leden	2017	2016
Nuth	2.790	3.574
Onderbanken	-	8.128
Simpelveld	-	9.638
Voerendaal	-	4.855
Totaal	2.790	26.195

Totaal achtergestelde leningen	618.401	641.806
---------------------------------------	----------------	----------------

Voor wat betreft de terugbetaling van deze achtergestelde leningen dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de door de uittredende GO-leden gestorte achtergestelde leningen en de door de deelnemers aan GR gestorte leningen.

Terugbetaling en rentevergoeding achtergestelde leningen uittredende GO-leden

Aflossing aan de GO(Gemeenschappelijk Orgaan)-leden geschiedt jaarlijks, op basis van de daadwerkelijk afgeloste bedragen op de onderliggende kredieten.

De leningen zijn rentedragend, tegen de herfinancieringsvoet van de gemeente zonder opslag (momenteel 0%).

Terugbetaling en rentevergoeding achtergestelde leningen deelnemers GR

Voor de GR wordt gestreefd naar een solvabiliteitspercentage van 10% van het balanstotaal. Wanneer de geaccumuleerde batige saldi, vermeerderd met de achtergestelde leningen van de deelnemers op enig moment de nagestreefde solvabiliteit overschrijden, dan wordt het meerdere deel pro rata in mindering gebracht op de achtergestelde leningen. Gelet op het exploitatieresultaat en de balansposities vindt over 2017 geen gedeeltelijke terugbetaling plaats van de achtergestelde leningen aan de deelnemers van de GR. De leningen zijn renteloos.

Overige schulden	2017	2016
	€ 10.856.918	€ 10.278.740

De overige schulden kunnen als volgt worden weergegeven:

	2017	2016
Crediteuren cliënten	8.748.679	8.250.320
Verplichtingen liquide middelen cliënten	965.981	1.083.545
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	1.142.258	944.876
Totaal	10.856.918	10.278.740

Crediteuren cliënten

Dit betreffen de verschuldigde bedragen aan (crediteuren van) onze cliënten die vanaf januari 2018 tot uitbetaling leiden. Tegenover deze verschuldigde bedragen staan voor

hetzelfde bedrag de van cliënten ontvangen gelden. Deze maken deel uit van de onder de liquide middelen vermelde bankrekeningen.

Verplichtingen liquide middelen cliënten

Dit zijn de gelden van cliënten die beschermingsbewind kennen en waarvan Kredietbank Limburg de bankrekening beheert.

Schulden aan leveranciers en handelskredieten

Het crediteurensaldo per 31 december 2017 laat een saldo zien van € 1.142.258. Het saldo wordt grotendeels bepaald door de nog te betalen salariskosten over december 2017 aan de gemeente Maastricht ad € 967.000. De gemeente Maastricht voert de salarisadministratie uit ten behoeve van Kredietbank Limburg. De openstaande schulden zijn per medio februari 2018 afgelopen.

Overlopende passiva	2017	2016
	€ 166.680	€ 432.490

De overlopende passiva kunnen als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	2017	2016
Vooruitontvangen bedragen	0	50.000
Overige schulden	166.680	382.490
Totaal	166.680	432.490

Vooruitontvangen bedragen

Het bedrag ultimo 2016 betrof het voorschot voor de kosten van huisvesting Maastricht over 2016 hetgeen afgerekend is in 2017.

Overige schulden

Hier zijn bijv. de nog te betalen kosten inzake de salarisverwerking, ICT en juridisch advies per ultimo boekjaar opgenomen.

Het restant van de overige schulden bestaat verder uit aangegane verplichtingen per 31 december 2017 waarvoor nog geen facturen zijn ontvangen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De jaarlijkse verplichting betreffende met derden aangegane huurverplichtingen onroerend goed bedraagt in totaal € 143.000. De looptijd van het huurcontract is 10 jaar maar is tussentijds door de KBL opzegbaar vanaf ultimo oktober 2019. Hierdoor is de totale contractwaarde voor de resterende periode € 262.000.

De overige verplichtingen betreffen voornamelijk onderhoudscontracten betreffende gebouwen ad € 53.000 (contractwaarde resterende periode € 97.000), automatisering ad € 390.000 (contractwaarde € 419.000) en telefonie ad € 13.000 (contractwaarde € 13.000). Daarnaast is er nog een verplichting betreffende de postbezorging ad € 181.000 (contractwaarde € 181.000).

De looptijden van de contracten variëren van 1 tot 10 jaar.

Toelichting op de staat van baten en lasten

BATEN:

Rentemarge		2017		2016
	€	302.625	€	338.969

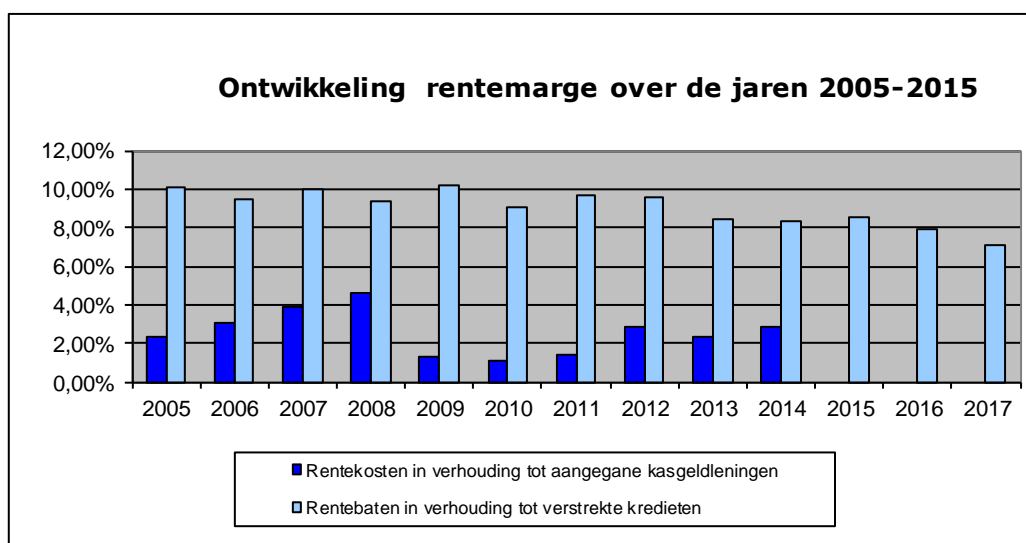
De rentemarge kan als volgt worden gespecificeerd:

	2017	2016
Rentebaten kredieten	302.352	338.476
Overige rentelasten minus -baten	273	493
Rentemarge	302.625	338.969

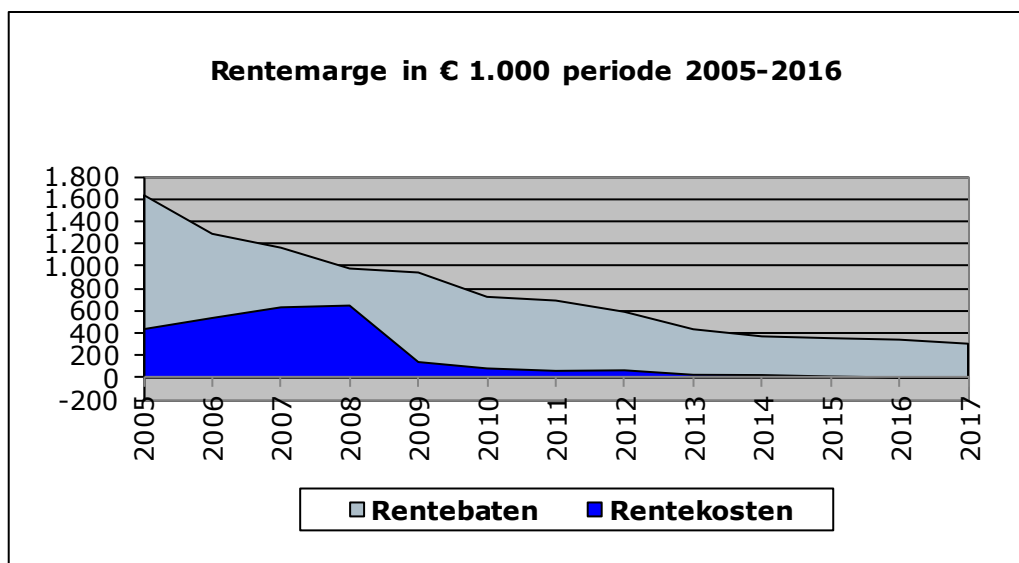
Kredietbank Limburg voorziet in haar financieringsbehoefte door eventueel gebruik te maken van debet faciliteiten in rekening-courant. Dit is in 2017 en 2016 niet aan de orde geweest.

De daling van de rentemarge wordt voornamelijk veroorzaakt door de daling van de kredietportefeuille en het gemiddeld lagere rentepercentage in 2017. Verschillen in de rentebaten zijn bovendien ontstaan door correcties op de achterstandsrente bij afboekingen van leningen. De rentebaten betreffen de daadwerkelijk ontvangen rente van cliënten.

De ontwikkeling van de rentemarge blijkt uit onderstaande grafiek.

Onderstaand volgt een grafiek waarin ontwikkelingen binnen de rentebaten, de rentelasten en de daaruit voortvloeiende rentemarge over diverse jaren zijn weergegeven om zodoende meer inzicht te geven in de ontwikkelingen.

De kredietportefeuille is over 2017 per saldo ca. € 400.000 gedaald. Na de stijging vanaf medio 2015 is de kredietportefeuille weer gaan afnemen tot een saldo van € 4,0 miljoen per ultimo 2017.

Intakegesprekken kredietverlening	2017		2016	
	€	100.044	€	112.230

De intake voor een sociaal krediet heeft tot doel te beoordelen of het mogelijk is om op een sociaal maatschappelijk verantwoorde wijze krediet te verstrekken aan inwoners van de GR- en overige gemeenten in het werkgebied van Kredietbank Limburg. Ondanks de toename van het aantal intakegesprekken is er een lichte daling van de opbrengsten t.o.v. 2016. Dit wordt veroorzaakt door de daling van het aantal declarabele intakegesprekken. Bij de aanvraag van een zgn. garantkrediet in combinatie met budgetbeheer wordt alleen de intake budgetbeheer in rekening gebracht en niet ook nog de intake kredietverlening.

Door Kredietbank Limburg zijn in 2017 de volgende aantallen gefactureerd:

	GR Brunssum		GR Heerlen		GR Kerkrade	
	DVO	Real.	DVO	Real.	DVO	Real.
Intake sociale kredietverlening	40	83	300	243	150	127
Totaal	40	83	300	243	150	127

	GR Landgraaf		GR Maastricht		GR Sittard-Geleen	
	DVO	Real.	DVO	Real.	DVO	Real.
Intake sociale kredietverlening		62	200	297	120	133
Totaal	-	62	200	297	120	133

	Niet-GR	
	DVO	Real.
Intake sociale kredietverlening	62	231
Totaal	62	231

Schuldhelpverlening	2017	2016
	€ 4.089.319	€ 4.048.701

	2017	2016
GR-gemeenten	3.385.161	3.354.944
Niet-GR-gemeenten	704.158	693.757
Schuldhelpverlening	4.089.319	4.048.701

Verdeling opbrengsten schuldhelpverlening:

Het aandeel in de opbrengsten schuldhelpverlening over 2017 per GR-gemeente is in onderstaande tabel weergegeven:

Verdeling schuldhelpverlening	2017	2016
Brunssum	140.196	138.632
Heerlen	581.160	608.020
Kerkrade	236.930	434.087
Landgraaf	161.028	106.726
Maastricht	1.237.792	1.123.999
Sittard-Geleen	732.492	730.081
Cliënten	295.563	213.399
Totaal	3.385.161	3.354.944

Door Kredietbank Limburg zijn in 2017 de volgende werkzaamheden verricht:

	GR Brunssum		GR Heerlen		GR Kerkrade	
	DVO	Real.	DVO	Real.	DVO	Real.
Quickscan	-	-	-	-	-	-
A&P Quickscan	-	-	-	-	-	-
Mesis screening	-	-	-	-	-	-
A&P Mesis	-	-	-	-	-	-
A&P Regulier	49	50	320	243	170	96
Financiële support	-	-	5	2	2	-
Duurzame financiële dienstverlening	-	-	-	1	5	1
Oplossen schulden basis	-	-	160	136	165	91
Completeren dossier	-	-	60	26	125	67
Oplossen schulden totaal	49	56	160	96	-	-
Crisisinterventie	-	-	-	-	-	-
Smal moratorium	-	-	-	-	1	-
Breed moratorium	-	-	-	-	-	-
Budgetbegeleiding	-	-	-	-	-	-
Budgetcoaching	-	-	-	-	12	3
Spreekuur op locatie uurtarief	-	38	-	-	-	-
Spreekuur op locatie woningcorporaties	-	-	-	-	-	-
Spreekuur op locatie informatie en advies	-	-	-	-	-	-
Spreekuur op locatie inloospreekuur	-	-	-	-	-	-
BBR op locatie	-	-	-	-	-	-
SHV groepsbijeenkomst	-	-	-	-	-	-
Cursus Rondkomen met inkomen"	-	-	-	-	-	-
Cursus Financiële planning	-	-	-	-	-	-
Totaal	98	144	705	504	480	258

	GR Landgraaf		GR Maastricht		GR Sittard-Geleen	
	DVO	Real.	DVO	Real.	DVO	Real.
Quickscan		51	-	-	-	-
A&P Quickscan		55	-	-	300	249
Mesis screening		-	500	504	-	-
A&P Mesis		-	450	442	-	-
A&P Regulier		-	-	-	-	-
Financiële support		-	75	135	25	11
Duurzame financiële dienstverlening		6	200	154	75	45
Oplossen schulden basis		-	-	-	-	-
Completeren dossier		-	-	-	-	-
Oplossen schulden totaal		61	150	213	200	187
Crisisinterventie		-	-	-	1	-
Smal moratorium		-	-	-	1	8
Breed moratorium		-	-	-	1	-
Budgetbegeleiding		-	75	91	25	27
Budgetcoaching		-	40	16	-	-
Spreekuur op locatie uurtarief		49	-	-	750	220
Spreekuur op locatie woningcorporaties		-	120	135	-	-
Spreekuur op locatie informatie en advies		-	200	177	-	-
Spreekuur op locatie inloopspreekuur		-	-	-	90	84
BBR op locatie		40	-	-	-	-
SHV groepsbijeenkomst		-	-	-	-	30
Cursus Rondkomen met inkomen"		-	-	-	-	2
Cursus Financiële planning		-	50	81	-	-
Totaal		-	262	1.860	1.948	1.468

Niet GR-gemeenten:

	Niet-GR	
	DVO	Real.
Quickscan	-	-
A&P Quickscan	-	-
Mesis screening	146	167
A&P Mesis	122	168
A&P Regulier	47	29
Financiële support	65	53
Duurzame financiële dienstverlening	18	59
Casemanagement fase 0 en fase 1	50	35
Casemanagement regie	650	548
Schuldregeling	50	31
Oplossen schulden totaal	104	111
Budgetbegeleiding	14	23
Budgetcoaching	8	-
Uitvoeringsoverleg	-	23
Spreekuur op locatie	127	204
Spreekuur op locatie uurtarief	-	-
Spreekuur op locatie woningcorporaties	-	-
Spreekuur op locatie informatie en advies	-	-
Spreekuur op locatie inloopspreekuur	195	-
Cursus Financiële planning	-	29
Totaal	1.596	1.480

Budgetbeheerrekening		2017		2016
	€	1.199.017	€	1.285.744

		2017		2016
GR-gemeenten		551.050		584.871
Niet-GR-gemeenten		54.374		43.168
Betaald door cliënten		593.593		657.705
Budgetbeheerrekening		1.199.017		1.285.744

Door Kredietbank Limburg zijn in 2017 de volgende werkzaamheden verricht, die bij de respectievelijke gemeenten in rekening zijn gebracht:

	GR Brunssum		GR Heerlen		GR Kerkrade	
	DVO	Real.	DVO	Real.	DVO	Real.
BBR Opstellen budgetplan & contracten	10	6	120	92	75	24
BBR pakketten *						
- Basis	6	4	33	25	14	8
- Plus	9	8	63	33	92	56
- Totaal	32	27	275	238	133	114
Totaal	57	45	491	388	314	202

	GR Landgraaf		GR Maastricht		GR Sittard-Geleen	
	DVO	Real.	DVO	Real.	DVO	Real.
BBR Opstellen budgetplan & contracten		14	200	198	100	86
BBR pakketten *						
- Basis		27	50	29	-	-
- Plus		7	58	51	-	-
- Totaal		36	158	223	-	-
Totaal	-	84	467	501	100	86

	Niet-GR		
	DVO	Real.	
BBR Opstellen budgetplan & contracten	21	76	
BBR pakketten *			
- Basis	5	10	* realisatie BBR pakketten ultimo december 2017
- Plus	5	13	
- Totaal	38	76	
Totaal	69	175	

WSNP-verklaringen		2017		2016
	€	67.812	€	97.051

		2017		2016
GR-gemeenten		54.876		79.765
Niet-GR-gemeenten		12.936		17.286
Wsnp-verklaringen		67.812		97.051

De volgende werkzaamheden zijn hiervoor in 2017 verricht:

WSNP	GR Brunssum		GR Heerlen		GR Kerkrade	
	DVO	Real.	DVO	Real.	DVO	Real.
WSNP-verklaringen						
- enkel	-	30	-	78	-	31
- dubbel	-	7	-	13	-	8
Totaal	-	37	-	91	-	39
WSNP	GR Landgraaf		GR Maastricht		GR Sittard-Geleen	
	DVO	Real.	DVO	Real.	DVO	Real.
WSNP-verklaringen						
- enkel	-	13	-	83	-	76
- dubbel	-	4	-	14	-	6
Totaal	-	17	-	97	-	82
WSNP	Niet-GR					
	DVO	Real.				
WSNP-verklaringen						
- enkel	-	64				
- dubbel	-	16				
Totaal	-	80				
WSNP zonder minnelijk traject						
WSNP	GR Brunssum		GR Heerlen		GR Kerkrade	
	DVO	Real.	DVO	Real.	DVO	Real.
WSNP-verklaringen						
	1	-	1	-	1	1
Totaal	1	-	1	-	1	1
WSNP	GR Landgraaf		GR Maastricht		GR Sittard-Geleen	
	DVO	Real.	DVO	Real.	DVO	Real.
WSNP-verklaringen						
		2	20	2	1	3
Totaal	-	2	20	2	1	3
WSNP	Niet-GR					
	DVO	Real.				
WSNP-verklaringen						
	16	2				
Totaal	16	2				

Bewindvoering	2017	2016
	€ 1.696.193	€ 1.567.301

De caseload is in 2017 gegroeid van 762 dossiers naar 825 dossiers en 35 dossiers BBR-maatwerk. Voor het bedrijfsonderdeel beschermingsbewind worden de tarieven jaarlijks wettelijk vastgesteld en is de extra bijdrage beperkt tot de compensatie voor het hogere uurtarief.

De meeropbrengsten boven de normbedragen worden bij de gemeenten in rekening gebracht.

Opbrengst projecten		2017		2016
	€	35.610	€	13.863

In de afgelopen jaren heeft Kredietbank Limburg extra gelden ontvangen voor de uitvoering van projecten. De baten 2017 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Opbrengst	Kosten	Saldo
			2017
Jongerenproject Sittard-Geleen	33.837	3.877-	29.960
Brunssum slim met geld	4.087	2.067-	2.020
Kompas Ministeriële Regeling ter voork. afsl. energie	3.630	-	3.630
	€ 41.554	€ 5.944-	€ 35.610

Kosten zijn de direct toewijsbare kosten, niet zijnde de personele kosten.

De hierboven genoemde projecten zijn allen in 2017 afgerond.

Deelname GR-gemeenten in voorziening kredietportefeuille		2017		2016
	€	5.595	€	71.743

Het bestuur heeft in 2008 besloten om een voorziening te treffen voor de oninbaarheid van de uitstaande kredieten, die voor 2005 verstrekt zijn. Jaarlijks zal worden bepaald hoe hoog de stand van deze voorziening dient te zijn. Daar staat tegenover dat toekomstige afboekingen dan aan deze voorziening kunnen worden onttrokken, waardoor de druk op toekomstige resultaten zal afnemen.

De kredietportefeuille met betrekking tot de leningen welke zijn verstrekt vanaf 2005 kent een veel positiever verloop. De afboekingen op verstrekte leningen vanaf 1 januari 2005 zijn tot nu toe minimaal en ook de achterstanden zijn acceptabel. Desondanks is besloten om ook ten aanzien van deze kredietportefeuille een voorziening voor oninbaarheid op te nemen.

Overige baten		2017		2016
	€	19.953	€	21.564

De overige opbrengsten bestaan voornamelijk uit nagekomen baten van deurwaarders inzake afgewikkelde dossiers. Daarnaast is hier de BTW teruggaaf over 2017 verantwoord ter grootte van € 12.000.

Kredietbank Limburg kent in haar begroting en jaarrekening geen post onvoorzien, daardoor wordt hiervoor geen verloopoverzicht conform het BBV opgesteld.

LASTEN:

Salarissen	2017	2016
	€ 6.120.422	€ 5.902.548

De post salarissen bestaat uit:

	2017	2016
Brutolonen	4.896.690	4.604.924
Af: Ziekengeld	-76.204	-44.305
Reservering vakantiegeld 2016 inzake IKB	0	210.000
Sociale lasten	666.971	619.308
Pensioenpremies	632.965	512.620
Totaal salarissen	6.120.422	5.902.548

De salariskosten zijn in 2017 per saldo € 218.000 hoger ten opzichte van 2016. De gemiddelde formatie in 2017 en 2016 was circa. 107 resp. 101 fte. De brutolonen zijn, naast de hogere formatie, hoger in 2017 als gevolg van de indexering, de jaarlijkse anciënniteit en promoties naar de eindschaal. Het ontvangen ziekengeld is hoger als gevolg van een restitutie van het UWV in 2017 over een eerder betaalde WIA-uitkering.

In onderstaand overzicht is de bezetting ultimo 2017 weergegeven:

	2017	2016
Management	7	6
Staven en ondersteuning	5	4
Planning & Control, Finance	6	6
Trajectmanagement	34	34
BBR	14	15
Schuldregeling	8	8
Frontoffice	10	10
Bewindvoering	24	21
Totaal aantal fte	107	104

Uit het overzicht blijkt dat Kredietbank Limburg in december 2017 107 fte (= 119 medewerkers) in dienst heeft tegenover 104 fte (= 116 medewerkers) ultimo 2016. Van het totale aantal medewerkers heeft 12 fte (= 13 medewerkers) ultimo december 2017 een tijdelijk contract. Het hoge aantal fte ultimo 2017 is hoofdzakelijk het gevolg van het vervangen van langdurig zieken, extra inzet ten behoeve van diverse automatiseringstrajecten en extra inzet ten behoeve van de complexe bewindvoeringsdossiers (schuldendossiers).

De begroting 2017 is gebaseerd op een personeelsbestand van gemiddeld 97 fte. Het daadwerkelijk gemiddeld aantal fte is 107. De oorzaken van de stijging zijn in de vorige alinea toegelicht.

Per saldo zijn de salariskosten in 2017 ca. € 538.000 hoger dan oorspronkelijk begroot.

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT) beschrijft de publicatieplicht en toetsing aan de maximale bezoldigingsnorm van salarissen van topfunctionarissen. Hierna zijn van de topfunctionarissen (directeur, voormalig directeur en waarnemend directeur) van Kredietbank Limburg weergegeven hoe de bezoldiging over 2017 zich verhoudt tot de maximum bezoldigingsnorm van de WNT ad € 181.000 op jaarbasis. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Bedragen x € 1	dhr. R.C.H. van den Tillaar	dhr. J.J.M.A.N. Boumans	mevr. J.B. Kuperus
Functiegegevens	Algemeen directeur	Waarnemend Alg. Directeur	Algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	16/1 - 31/12	1/1 - 15/1	n.v.t.
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	n.v.t.
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee	
Individueel WNT-maximum	€ 173.562	€ 7.438	€ 0
Beloning	90.417,10	3.878,21	€ 0
Belastbare onkostenvergoedingen	2.055,60	9,37	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	14.440,73	585,55	€ 0
<i>Subtotaal</i>	106.913,43	4.473,13	€ 0
-/- Onverschuldigde betaling	0	0	0
Totaal bezoldiging 2017	106.913,43	4.473,13	€ 0
Gegevens 2016			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	n.v.t.	1/9 - 31/12	1/1 - 31/8
Omvang dienstverband (in fte)	n.v.t.	1,0	1,0
Beloning	€ 0	€ 29.606	€ 70.161
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 35	€ 789
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0	€ 3.974	€ 8.752
Totaal bezoldiging 2016	€ 0	€ 33.615	€ 79.702

De inschaling is conform het functiehuis van Kredietbank Limburg.

De bestuursleden van Kredietbank Limburg worden op basis van de wet aangemerkt als topfunctionarissen. Zij ontvangen echter geen bezoldiging, ook niet in 2017. Onderstaand volgt een overzicht van de bestuursleden in 2017:

Naam topfunctionaris	Functie
Dhr. P. van Zutphen	Voorzitter bestuur
Mevr. A. Verblakt	Bestuurslid
Dhr. A. Willems	Bestuurslid
Dhr. J. Janssen	Bestuurslid
Dhr. C. Wilbach	Bestuurslid
Dhr. R. van der Valk	Bestuurslid
Dhr. H. Wiermans	Bestuurslid
Dhr. M. Houben	Bestuurslid
Dhr. P. Heinen	Bestuurslid

Overige personeelslasten	2017	2016
	€ 136.283	€ 289.277

De overige personeelskosten bestaan uit:

	2017	2016
Inhuur	69.497	239.952
Overige personeelslasten	66.786	49.325
Totaal overige personeelslasten	136.283	289.277

De overige personeelslasten zijn in 2017 € 153.000 lager dan in 2016. De hoge kosten inhuur in 2016 werden vooral veroorzaakt door de inhuur van een projectmanager in verband met de voorbereiding en start van de implementatie van het nieuwe primaire

systeem Stratech. In 2017 en 2016 zijn gemiddeld 1 resp. 2,7 fte ingehuurd. Ultimo 2017 is er 1 ingehuurde kracht (1 fte) werkzaam voor de KBL.

In de begroting 2017 zijn de overige personeelslasten geraamd op € 145.000. De realisatie is derhalve ca. € 9.000 lager dan begroot.

Inhuur medewerkers

Bij de primaire begroting was zoals altijd het uitgangspunt dat slechts in een uitzonderlijk geval gebruik zou worden gemaakt van externe inhuur. De feitelijke externe inhuur die heeft plaatsgevonden betreft medewerkers die via de payrollconstructie gewerkt hebben. De kosten zijn € 26.000 lager dan de begroting.

Overige personeelslasten

De overige personeelslasten zijn € 17.000 hoger dan de begroting.

Ontslagitkeringen	2017		2016	
	€	55.084	€	72.773

Als gevolg van het beëindigen van diverse jaarcontracten zijn ontslaguitkeringen door het UWV doorbelast aan Kredietbank Limburg. Op het gebied van werkloosheid is Kredietbank Limburg eigenrisicodrager. De ontslaguitkeringen zijn in 2017 ca. € 18.000 lager dan in 2016. Een aantal voormalige medewerkers heeft minder of korter aanspraak gemaakt op een ontslaguitkering.

In de begroting 2017 zijn de ontslaguitkeringen geraamd op € 40.000 en dat is € 15.000 lager dan de realisatie.

Afschrijvingen	2017		2016	
	€	155.266	€	175.368

Diverse investeringen hebben het einde van de afschrijvingstermijn bereikt. Per saldo zijn de afschrijvingen t.o.v. 2016 met ca. € 20.000 gedaald. In 2017 zijn geen uitgaven geactiveerd. Voor een detailweergave van deze afschrijvingslasten verwijzen wij naar de toelichting bij de materiële vaste activa.

In de begroting 2017 zijn de afschrijvingen geraamd op € 193.000. Het verschil ad € 38.000 ontstaat omdat ten tijde van het opstellen van de begroting 2017 er nog geen duidelijkheid was in hoeverre ICT-uitgaven geactiveerd zouden worden in 2016.

Huisvestingslasten	2017		2016	
	€	224.653	€	235.052

De huisvestingslasten 2017 bestaan uit:

	2017	2016
Huur	132.571	140.079
Service	52.109	52.004
Energie	14.008	14.026
Overige huisvestingslasten	25.965	28.942
Totaal huisvestingslasten	224.653	235.052

De huisvestingslasten laten een lichte daling van ca. € 10.000 ten opzichte van 2016 zien.

In de begroting 2017 zijn de huisvestingslasten geraamd op € 254.000. De realisatie is derhalve ca. € 29.000 lager dan begroot.

Bureau/administratielasten		2017		2016
	€	969.832	€	891.539

De bureau/administratielasten 2017 bestaan uit:

	2017	2016
Inventaris en automatisering	517.616	449.490
Kantoorbenodigdheden en drukwerk	40.811	46.917
Telefoon en porti	262.304	228.723
Lidmaatschappen en abonnementen	19.535	26.129
Overige bureau/administratielasten	129.567	140.280
Totaal bureau/administratielasten	969.832	891.539

De bureau- en administratielasten zijn in 2017 ca. € 78.000 hoger ten opzichte van 2016. De kosten van automatisering en telefoon/porti vormen de grootste kostenposten binnen deze categorie. De hogere automatiseringskosten betreffen:

- Er zijn kosten Stratech gemaakt i.v.m. het implementeren van het pakket.
- Onze ICT-beheerder heeft diverse noodzakelijk aanpassingen in het netwerk moeten doorvoeren, o.a. inzake security. Daarnaast zijn ook de maandelijkse licentiekosten verhoogd.
- Ook in het kader van de digitalisering zijn er meer kosten noodzakelijk gebleken.

In de begroting 2017 zijn de bureau- en administratielasten geraamd op € 818.000. De realisatie is derhalve € 152.000 hoger dan begroot. Met name de hogere kosten van automatisering zijn de voornaamste oorzaken van de verschillen tussen de realisatie en de begroting. Er zijn hogere kosten automatisering door met name de implementatie van Stratech, inclusief de aanpassingen van de hiermee verbonden systemen.

Beheerslasten		2017		2016
	€	317.195	€	287.958

De beheerslasten 2017 bestaan uit:

	2017	2016
Reis en verblijf	29.040	19.511
Studie	67.909	45.645
Accountantskosten	39.150	42.998
Administratieve dienstverlening	96.400	60.962
Advisering	44.017	47.258
Incasso	14.708	1.345
BTW naheffing VOC (ketenaansprakelijkheid)	-	14.870
Overige beheerslasten	25.971	55.368
Totaal beheerslasten	317.195	287.958

De beheerslasten stijgen in 2017 t.o.v. 2016 met € 29.000. Dit is met name het gevolg van hogere studiekosten en kosten administratieve dienstverlening. De hogere

studiekosten hebben vooral betrekking op de opleidingskosten in het kader van KBL 2.0. De hogere kosten administratieve ondersteuning betreffen kosten van fiscale ondersteuning en de salarisverwerking. Daartegenover staan lagere kosten advisering. Dit wordt o.a. veroorzaakt door lagere kosten van juridische bijstand. De beheerslasten in 2017 zijn € 6.000 hoger dan de primaire begroting.

Mutatie voorziening		2017		2016
	€	5.595	€	71.743

De mutatie voorziening heeft betrekking op de gehele kredietportefeuille en is het resultaat van de beoordeling op oninbaarheid ultimo boekjaar en de afboekingen in 2017.

Overige gegevens

Statutaire bepalingen betreffende resultaatbestemming

Als gevolg van artikel 30 van de statuten van de gemeenschappelijke regeling is het volgende bepaald ten aanzien van het exploitatieresultaat:

- Artikel 1: Het batig saldo van de verlies- en winstrekening van de bank wordt ten gunste van het risicofonds geboekt
- Artikel 2: Bedraagt het saldo van de rekening 'risicofonds' voor de in lid 1 bedoelde bijboeking meer dan een door het algemeen bestuur vast te stellen percentage van het uitstaand kapitaal, dan wordt het batig saldo in lid 1 bedoeld geboekt op een afzonderlijke reserverekening
- Artikel 3: Indien en voor zover de in het vorig lid bedoelde reserverekening een door het algemeen bestuur te bepalen bedrag overschrijdt, wordt het batig saldo in lid 1 bedoeld uitgekeerd aan de gemeenten op de basis, vermeld in lid 5
- Artikel 4: Een eventueel tekort volgens de verlies- en winstrekening van de bank wordt, voor zover het niet van de in lid 2 bedoelde reserverekening kan worden afgeschreven door de gemeenten vergoed.
- Artikel 5: Door de gemeenten wordt in de vergoeding in het vorige lid bedoeld, bijgedragen als volgt:
- a. In de helft van het totaal te vergoeden bedrag naar verhouding van het bevolkingscijfer van elke gemeente tot het totale bevolkingscijfer van alle deelnemende gemeenten
 - b. In de overige helft naar verhouding van het totaalbedrag van de aan de inwoners van elke gemeenten in het jaar, waarop de vergoeding betrekking heeft, uitstaande kredieten, tot het totaalbedrag van de aan de inwoners van alle gemeenten gedurende hetzelfde jaar uitstaande kredieten beide per 1 januari van dat jaar.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van Gemeenschappelijke Regeling Kredietbank Limburg

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Gemeenschappelijke Regeling Kredietbank Limburg te Geleen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van Gemeenschappelijke Regeling Kredietbank Limburg op 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2017.
- Het overzicht van baten en lasten over 2017.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Gemeenschappelijke Regeling Kredietbank Limburg zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 79.750, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in

de Regeling controleprotocol WNT 2017.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 79.750 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag en de verplichte paragrafen.
- Organisatie en ontwikkelingen.
- Kerngegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening

nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur, de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Maastricht Airport, 6 april 2018

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: L.M.M.H. Banser RA RC EMFC